

Milli azadlıqdan
şirin nemət yoxdur!

Shirvan

YENİ AZƏRBAYCAN

Azərbaycanın dövlət müstəqilliyi Azərbaycan xalqının milli sərvətidir

Qəzet 1993-cü ilin aprel ayından nəşr olunur. Yeni Azərbaycan Partiyasının orqanı.

07 oktyabr
2026-cı il,
çərşənbə
№ 182 (7249)
Qiyməti
60 qəpik

**Vətən müharibəsinin
11-ci günü
7 oktyabr 2020-ci il**

➔ Bax səh. 5

Zəfərdən davamlı inkişafa: Azərbaycanın yeni dövlətçilik gündəliyi

➔ Bax səh. 2

YAP-ın siyasi xətti bölgə üçün böyük önəm daşıyır

➔ Bax səh. 3

Dinamik və hərtərəfli münasibətlər...

➔ Bax səh. 6

**Birləşmiş
Krallıq
Azərbaycanla
əməkdaşlığa
böyük
önəm
verir**

➔ Bax səh. 2

**Dövlətin prioriteti - hərbi və təhlükəsizlik
məsələləri ön plandadır**

➔ Bax səh. 4

**Azərbaycan dövlətinin
möhkəmlənməsində
tarixi rol oynayan partiya**

➔ Bax səh. 4

**Əczaçılıq
sənayesinin
inkişafına töhfə**

➔ Bax səh. 5

**Dünya idman
ictimaiyyətinin nəzərləri
yenidən Azərbaycanda**

➔ Bax səh. 5

**Məkkə
sazişi
aktivləşdi**

➔ Bax səh. 6

**Bosniya və Herseqovinada
seçkilər...**

**Ölkənin Avropa İttifaqına
üzvliyinə təsir edəcəkmi?**

➔ Bax səh. 7

**İsveçrədə neytrallıq
referendumu**

➔ Bax səh. 7

Birləşmiş Krallıq Azərbaycanla əməkdaşlığa böyük önəm verir

Prezident İlham Əliyev Böyük Britaniyanın ticarət üzrə dövlət nazirini qəbul edib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev oktyabrın 6-da Böyük Britaniya və Şimali İrlandiya Birləşmiş Krallığının Biznes, İnnovasiya, Elm və Ticarət Nazirliyinin Ticarət üzrə dövlət naziri, Birgə Hökumətlərarası Komissiyaanın həmsədri Lord Anas Sarvarı qəbul edib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Lord Anas Sarvar Böyük Britaniya və Şimali İrlandiya Birləşmiş Krallığının Baş naziri Endi Børnhemin məktubunu dövlətimizin başçısına təqdim edərək, Baş nazirin ölkəmizlə uzun illər ərzində dinamik inkişaf edən əməkdaşlığa böyük önəm verdiyini vurğuladı.

Prezident İlham Əliyev məktuba görə Böyük Britaniya və Şimali İrlandiya Birləşmiş Krallığının Baş nazirinə minnətdarlığını bildirdi.

Lord Anas Sarvar ölkəmizlə əməkdaşlığı genişləndirmək niyyətində olduqlarını dedi.

Prezident İlham Əliyev Azərbaycanla Birləşmiş Krallıq arasında fəal əməkdaşlığın qurulduğunu vurğuladı, müstəqilliyi-

mizi bərpa etdikdən bəri ölkələrimizin uzun müddətdir ki, yaxın tərəfdaş olduqlarını qeyd etdi.

Söhbət zamanı bir neçə gün əvvəl Birləşmiş Krallığın müdafiə üzrə dövlət naziri Lord Vernon Kioa-kerin ölkəmizə səfəri məmnunluqla xatırlandı, son dövrlərdə Krallıqdan Azərbaycana müxtəlifsəviyyəli rəsmi səfərlərin sayının artması münasibətlərimizin strateji önəminin göstəricisi kimi qiymətləndirildi.

Azərbaycan Respublikasının Hökuməti ilə Böyük Britaniya və Şimali İrlandiya Birləşmiş Krallığının Hökuməti arasında ticarət və iqtisadi əməkdaşlıq üzrə Birgə Hökumətlərarası Ko-

missiyaanın Bakıda keçirilən 8-ci iclasının əhəmiyyətinə toxunuldu, bunun iqtisadi gündəliyimizdə duran bir çox sahəyə aid məsələlərin müzakirəsi üçün yaxşı imkan yaratdığı qeyd edildi.

Görüşdə ölkələrimiz arasında enerji, iqtisadi-ticarəti, biznes, təhlükəsizlik, müdafiə sənayesi, data mərkəzləri, süni intellekt, kond təsərrüfatı, təhsil və digər sahələrdə əməkdaşlığın perspektivləri müzakirə olundu.

2026-cı il Pre-COP Liderlər Tədbirinin iştirakçılarna

Zati-aliləri, Xanımlar və cənablar,

Qlobal ictimaiyyəti bərbəsa iqlim böhranı ilə mübarizənin ön sıralarına gətirən bu unikal Pre-COP Liderlər Tədbirini təşkil etdiklərinə görə Fici, Tuvalu və Avstraliya hökumətlərinə səmimi-qəlbədən minnətdarlığımı bildirmək istəyirəm.

COP29-a uğurla ev sahibliyi etmiş ölkə olaraq, Azərbaycan davamlılığın təmin edilməsinə və qlobal iqlim gündəliyinin irəlilədirilməsinə sarsılmaz sadiqliyini nümayiş etdirərək bu yüksəkəviyyəli tədbirə qoşulur. COP tədbiri ilə bağlı təcrübəmiz iqlim fəaliyyətinin nə təxirə salına, nə də təcrid olunmuş şəkildə həyata keçiriləcəyini bir daha təsdiqlədi. Bu gün buraya Bakı COP29-un irsini qarşıdakı əsas qərarlarla əlaqələndirmək və Azərbaycanın qurulan dinamikanın BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının (UNFCCC) Tərəflər Konfransının 31-ci Sessiyasının (COP31) uğurla keçirilməsinə aparən yolu bərbəsa dəstəkləməsinə təmin etmək üçün toplaşmışıq.

Bu tədbirin Sakit okean regionunda, xüsusən də iqlim dəyişmələrinin gündəlik realıq olduğu ölkələr Tuvalu və Fididə keçirilməsi rəmzi mənə daşıyır. Bu gün Yer kürəsində heç bir region iqlim dəyişmələrinin təsirlərindən kənarda qalmayıb, lakin Tuvalu kimi bəzi ölkələr üçün bu, ekzistensial təhdid yaradır.

Azərbaycan Xəzər dənizinin səviyyəsinin azalması, su çatışmazlığı və tez-tez baş verən daşqınlar kimi iqlimlə bağlı çağırışlarla üzləşsə də, biz inkişaf etməkdə olan kiçik ada dövlətlərinin (SIDS) iqlim böhranına ən çox məruz qaldığını qəbul edirik. Bu dövlətlər qlobal istixana qazları tullantılarına cüzi səbəb olmalarına baxmayaraq, iqlim dəyişmələri onların iqtisadiyyatına və infrastrukturuna qeyri-mütbəssiz şəkildə təsir göstərir, dolanışqı mənbələrini və ekosistemləri məhv edir.

Azərbaycan bu böhranın ən ağır nəticələri ilə üzləşən ölkələri səsələrinin yalnız eşidilməsini deyil, həm də onların qlobal iqlim siyasətinin formalaşdırılmasına fəal töhfə verməklərinin tərəfdarı olaraq çıxış edib. Bu ölkələrin özünəməxsus həssaslıqlarının aradan qaldırılması daha sıx beynəlxalq əməkdaşlıq və əlaqələndirilmiş qlobal fəaliyyət tələb edir. İnkişaf etməkdə olan kiçik ada dövlətlərini müdafiə etmək ümumi məsuliyyətimiz olmaqla yanaşı, heç bir dövlətin diqqətdən kənarda qalmamasını təmin etmək uğrunda yönəlmis mənaəvi borcumuzdur.

Biz COP29 Sədrliyimiz çərçivəsində inkişaf etməkdə olan kiçik ada dövlətlərinin prioritetlərini ön plana çəkdi və onların problemlərini beynəlxalq aləmin diqqət mərkəzində saxlamağa çalışdıq. COP29-dan əvvəl Baham adaları, Tonqa və Tuvalu liderləri Azərbaycanda bir araya gəldilər. Bu səfər inkişaf etməkdə olan kiçik ada dövlətlərinin ehtiyaclarını vurğulayan və daha güclü qlobal iqlim tədbirlərinə çağırış edən Bakı Kommünikəsinin qəbul edilməsi ilə nəticələndi.

COP29 inkişaf etməkdə olan kiçik ada dövlətləri ilə münasibətlərimizdə yeni bir mərhələnin əsasını qoydu. 2024-cü ildə Bakıda COP29 çərçivəsində keçirilən inkişaf etməkdə olan kiçik ada dövlətlərinin İqlim Dəyişmələri üzrə Liderlər Sammiti həmin dövlətlərin üzləşdiyi çağırışlar barədə məlumatlılığı artırmaq üçün mühüm platforma rolunu oynadı. Bu Sammitdə inkişaf etmiş bütün ölkələri, xüsusilə də müstəmləkə keçmiş olan ölkələri inkişaf etməkdə olan kiçik ada dövlətlərinə iqlim dəyişmələri ilə mübarizədə dəstək olmaq üçün töhfələrini əhəmiyyətli dərəcədə artırmağa çağırırdım.

Çoxtərəfli əməkdaşlığımızla yanaşı, inkişaf etməkdə olan kiçik ada dövlətlərinin onların milli prioritetlərinə və inkişaf üzrə ehtiyaclarına uyğunlaşdırılmış ikitərəfli əməkdaşlıq vasitəsilə də dəstəklədik.

Dünyada ən çox fəlakətlə üzləşən bir sıra ölkələrə qasırğaların, zəlzələlərin və daşqınların təsirlərinin azaldılmasında dəstək verdik. Həmçinin su təchizatı, ərzaq təhlükəsizliyi və mədəni irsin bərpası layihələrini dəstəklədik. İnkişaf etməkdə olan 10-dan çox kiçik ada dövlətinin Təhsil Qrantı Proqramımızdan faydalanması onların vətəndaşlarına Azərbaycandakı universitetlərdə təhsil almasına imkan yaratdı.

İnkişaf etməkdə olan kiçik ada dövlətlərinin iqlim dəyişmələrinə dayanıqlılığını artırmaq üçün daha bir mühüm addım olaraq, 2024-cü ildə Azərbaycan və Millətlər Birliyi arasında Birgə Bəyannamə imzalanmışdır. Azərbaycan bu ölkələrdə iqlim dəyişmələri ilə mübarizə sahəsində layihələri dəstəkləmək üçün 5 il müddətində 10 milyon ABŞ dolları məbləğində yardım göstərir. Millətlər Birliyi ilə əməkdaşlığımız, həmçinin ətraf mühitin monitorinq və qiymətləndirilməsi üçün Azərbaycan Kosmik Agentliyi - Azərkosmos tərəfindən təqdim edilən peyk məlumatlarından istifadəni də nəzərdə tutur.

Zati-aliləri,

Azərbaycanı inkişaf etməkdə olan kiçik ada dövlətlərindən minlərlə kilometr məsafə ayırsa da, bizi iqlim dəyişmələrinə dayanıqlılığını artırmaq üçün ortaq qətiyyət birləşdirir. Biz həmişə inkişaf etməkdə olan kiçik ada dövlətləri ilə həmrəy olmuşuq və dayanıqlı inkişafa nail olmaq, iqlim dəyişmələri ilə mübarizə aparmaq söylərləndirilməsi üçün Azərbaycanı dəstəkləməyə davam edəcəyik.

Ümid edirik ki, bu toplantı kollektiv səsimizi daha da gücləndirəcək və Antalyada keçiriləcək COP31-ə hazırlıq ərafəsində mühüm addım olacaq. Firsətdən istifadə edərək, Türkiyənin və Avstraliyanın qarşısından gələn COP31 sədrliyinə Azərbaycanın tam dəstəyini ifadə edir və müxtəlif qitələrin birləşdirən bu unikal tərəfdaşlıq formatını yüksək qiymətləndirdiyimi bildirirəm.

Bu tədbirə uğurlar arzulayıram. Təşəkkür edirəm.

İlham Əliyev

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti
Bakı şəhəri, 5 oktyabr 2026-cı il

Zəfərdən davamlı inkişafa: Azərbaycanın yeni dövlətçilik gündəliyi

Azərbaycanın qarşısında duran tarixi vəzifələrin xarakteri dəyişib. Uzun illər dövlət siyasətinin ən mühüm məqsədləri sırasında müstəqilliyin möhkəmləndirilməsi, ərazi bütövlüyünün bərpası, iqtisadi dayaqların yaranması və milli təhlükəsizliyin təmin edilməsi məqsədləri ön plana çıxdı. Prezidentin vurğuladığı kimi, ideoloji təhlükəsizlik fiziki təhlükəsizlik qədər əhəmiyyət daşıyır və bu sahədə ən mühüm müdafiə vasitələrindən biri təhsildir. Savadlı, bilikli və tənqidi düşünmə qabiliyyətinə malik cəmiyyət yanlış məlumatın təsirinə qarşı daha davamlı olur.

Buradan Azərbaycanın gələcək inkişaf gündəliyinin ən mühüm istiqamətlərindən biri ortaya çıxır: insan kapitalının keyfiyyəti. Müasir dövlətin rəqəbat qabiliyyətini yalnız təbii ehtiyatlar, maliyyə imkanları və fiziki infrastruktur müəyyən etmir. Elmi düşüncə, texnologiyaları mənimsəyən, dəyişən əmək bazarına uyğunlaşan və milli maraqları dərk edən insan əsas resurslardan birinə çevrilir. Buna görə təhsil siyasəti təhlükəsizlik siyasəti, iqtisadi siyasət və texnoloji inkişafı paralel düşünülməlidir. Məktəbdən universitetə, peşə hazırlığından elmi tədqiqatlara qədər bütün sistemin keyfiyyəti Azərbaycanın növbəti inkişaf mərhələsinin nəticələrində bərbəsa təsir göstərir.

Dövlət başçısının təhlükəsizlik və informasiya mühitində danışıqların süni intellekt məsələsinin ayrıca vurğulanması da təsadüfi xarakter daşıyır. Süni intellekt artıq yalnız texnologiya sektorunun mövzusu kimi qəbul edilmir, dövlət idarəçiliyində məlumatların emalı, qərarların hazırlanması, xidmətlərin fərdiləşdirilməsi, risklərin təhlili və resursların daha səmərəli bölüşdürülməsi üçün yeni imkanlar yaradır. Eyni zamanda, bu texnologiyalarla bağlı informasiya təhlükəsizliyi, saxta məzmun, kibərhücumlar və etik məsələlər də dövlət siyasətinin gündəliyinə daxil olur. Azərbaycanın gələcək idarəetmə modeli üçün texnoloji savadlılıq buna görə əvəz üstünlük yox, institusional zərurətə çevrilir. Dövlət dayanıqlı inkişafı bu inkişaf modelinin maliyyə dayağını təşkil edir. Son illər həyata keçirilən genişmiqyaslı hərbi, sosial, infrastruktur və bərbəsa layihələrinin maliyyələşdirilməsi dövlətin iqtisadi imkan-

larını ciddi sınaqdan keçirib. Buna baxmayaraq, qurultayda Azərbaycanın valyuta ehtiyatlarının 90 milyard dollara çatdığı və xarici borcun ümumi daxili məhsulə nisbətinin 5,6 faiz təşkil etdiyi bildirildi. Bu göstəricilər maliyyə siyasətində ehtiyatlılığın və uzunmüddətli sabitliyin əhəmiyyətini nümayiş etdirir.

Maliyyə dayanıqlılığının əsl dəyəri isə yalnız ehtiyatların həcmi ilə ölçülmür. Dövlətin qarşısında duran daha mühüm məsələ həmin maliyyə imkanlarını gələcək iqtisadi artımın keyfiyyətinə çevirməkdir. İnvestisiya istehsalı genişləndirməli, yeni texnologiyalar gətirməli, məhsuldarlığı artırmaqlı və insan kapitalının inkişafını sürətləndirməlidir. Bu baxımdan xarici investorlardan gələn dəstək də mühüm göstəricidir. Qurultayda sentyabrın sonunda keçirilmiş İnvestisiya Forumunda idarəçiliyində 30 trilyon dollar-dan çox vəsait olan aparıcı investisiya qurumlarının iştirak etdiyi bildirildi. Bu, Azərbaycanın iqtisadi sabitliyinə və investisiya mühitinə beynəlxalq marağın göstəricisi kimi təqdim olunur.

Gələcək inkişafın başqa bir mühüm xüsusiyyəti iqtisadiyyatın müxtəlif dayaqlarının bir-birini tamamlamasıdır. Enerji Azərbaycanın iqtisadi sabitliyinə və investisiya mühitinə beynəlxalq marağın göstəricisi kimi təqdim olunur. Gələcək inkişafın başqa bir mühüm xüsusiyyəti iqtisadiyyatın müxtəlif dayaqlarının bir-birini tamamlamasıdır. Enerji Azərbaycanın iqtisadi sabitliyinə və investisiya mühitinə beynəlxalq marağın göstəricisi kimi təqdim olunur. Gələcək inkişafın başqa bir mühüm xüsusiyyəti iqtisadiyyatın müxtəlif dayaqlarının bir-birini tamamlamasıdır. Enerji Azərbaycanın iqtisadi sabitliyinə və investisiya mühitinə beynəlxalq marağın göstəricisi kimi təqdim olunur.

Bu siyasətin mühüm xüsusiyyəti müstəqil qərarvermə imkanının qorunmasıdır. Dövlət başçısının qurultaydakı çıxışında xarici siyasətin milli maraqlar və müstəqillik prinsipləri üzərində qurulduğunu vurğulanır. Azərbaycanın keçdiyi yol göstərir ki, siyasi müstəqilliyin dayanıqlılığı iqtisadi və hərbi

imkanlarla sıx bağlıdır. Öz resurslarına söykənən dövlət xarici siyasətdə daha geniş maneəvər imkanları əldə edir, tərəfdaşlıqları milli maraqlar əsasında qurur və regional proseslərdə öz mövqeyini daha ardıcıl müdafiə edir. İnkişaf gündəliyinin sosial ölçüsü də xüsusi əhəmiyyət daşıyır. Dövlətin gücü insanın gündəlik həyatında hiss olunanda daha real mənə qazanır. Əməkhaqqının və pensiyaların artırılması, sosial müdafiənin gücləndirilməsi, yeni iş yerlərinin yaradılması, regionların inkişafı və insanların həyat keyfiyyətinin yüksəldilməsi iqtisadi siyasətin sosial nəticəsinə formalaşdırır. Bu yanaşmada iqtisadi artım özlüyündə məqsəd kimi çıxış edir; onun nəticələri cəmiyyətin rifahında görünməlidir.

Qarabağ və Şərqi Zəngəzurun bərpası da bu böyük inkişaf gündəliyinin ayrılmaz hissəsidir. Həmin ərazilərdə 96 min insanın yaşaması, işləməsi və təhsil alması, bərbəsa prosesinə 28 milyard manat vəsait ayrılması və 48 yaşayış məntəqəsində keçmiş məcburi köçkünlərin məskunlaşdırılması artıq yeni mərhələnin formalaşdığını göstərir. Qarşıdakı illərdə Böyük Qayıdışın sürətlənməsi ilə həmin ərazilərin Azərbaycanın sosial, iqtisadi və inzibati məkanına inteqrasiyası daha da dərinləşəcək. Burada dövlət quruculuğunun yeni məzmunu təmin olunsun. Ərazi üzərində suverenliyin təmin olunması siyasi və hüquqi nəticə yaratsa da, həmin ərazilərdə məktəblər, xəstəxanalar, yaşayış məntəqələri, biznes subyektlərinin və sosial xidmətlərin fəaliyyət göstərməsi suverenliyin gündəlik həyatda möhkəmlənməsini təmin edir. Qarabağın bərpası bununla Azərbaycanın ümumi inkişaf modelinin tərkibinə daxil olur. Bütün bu istiqamətləri birləşdirən məqam idarəetmənin keyfiyyətidir. Müasir dövlət qarşısında çoxsaylı və bir-biri ilə bağlı vəzifələr dayanır. Təhlükəsizlik iqtisadi güc tələb edir, iqtisadi güc insan kapitalına söykənir, insan kapitalı təhsil və elm vasitəsilə formalaşır, texnoloji inkişaf informasiya təhlükəsizliyini gündəmə gətirir, xarici siyasətin imkanları isə daxili güc və iqtisadi dayanıqlılıqla tamamlanır. Buna görə gələcək dövlət idarəçiliyində sahələr üzrə parçalanmış yanaşma əvəzinə, vahid strateji düşüncə

daha böyük əhəmiyyət daşıyır.

Prezident İlham Əliyevin qurultaydakı çıxışında səslənən istiqamətlər də məhz belə bütöv mənzərəyə aiddir. Dövlətin qarşısında duran vəzifələrin sayı çox olsa da, onların arxasında vahid məntiq görünür: Azərbaycan təhlükəsizliyini qorumaq, iqtisadi müstəqilliyi möhkəmləndirmək, insan kapitalını yüksəltmək, texnologiyadan səmərəli istifadə etmək, beynəlxalq mövqeləri gücləndirmək və azad edilmiş ərazilərdə davamlı həyat qurmaq. Dövlət başçısının bu istiqamətləri “strateji əhəmiyyət daşıyan istiqamətlər” kimi təqdim etməsi də həmin bütövlüyü ifadə edir. Azərbaycanın qarşısında indi tamamilə başqa miqyasda bir inkişaf mərhələsi açılıb. Növbəti mərhələnin ölçüsü isə yalnız əldə edilmiş nəticələrin həcmi ilə müəyyən oluna bilər. Dövlət başçısının bu istiqamətləri “strateji əhəmiyyət daşıyan istiqamətlər” kimi təqdim etməsi də həmin bütövlüyü ifadə edir. Azərbaycanın qarşısında indi tamamilə başqa miqyasda bir inkişaf mərhələsi açılıb. Növbəti mərhələnin ölçüsü isə yalnız əldə edilmiş nəticələrin həcmi ilə müəyyən oluna bilər. Dövlət başçısının bu istiqamətləri “strateji əhəmiyyət daşıyan istiqamətlər” kimi təqdim etməsi də həmin bütövlüyü ifadə edir. Azərbaycanın qarşısında indi tamamilə başqa miqyasda bir inkişaf mərhələsi açılıb. Növbəti mərhələnin ölçüsü isə yalnız əldə edilmiş nəticələrin həcmi ilə müəyyən oluna bilər.

Tarixin müəyyən mərhələlərində dövlət öz varlığını qorumaq üçün mübarizə aparır, sonrakı mərhələdə isə qazandığı imkanları inkişaf modelinə çevirir. Azərbaycan bu keçidi artıq yaşayır: Zəfər dövlətin qarşısında yeni üfüqlər açdı; Böyük Qayıdış həmin üfüqün ətrafı üzərində qurulan ifadəsinə çevrildi; iqtisadi və texnoloji inkişaf isə onun gələcək məzmununu müəyyənləşdirir. Bu gün Azərbaycanın qarşısında dayanan ən böyük vəzifə təhlükəsizliyi təmin edən, texnologiyaları mənimsəyən, insan kapitalına sərmaə qoyan, beynəlxalq münasibətlərdə müstəqil mövqeyini qoruyan və vətəndaşına yüksək həyat keyfiyyəti təqdim edən dayanıqlı, müasir dövlət modelini daha da möhkəmləndirməkdir. Dövlətçiliq tarixinin yeni mərhələsinin mahiyyəti də məhz budur: Azərbaycan qazandığı gücü qoruyur, onu inkişaf etdirir və öz gələcəyini milli iradə, bilik, texnologiya, iqtisadi dayanıqlıq və strateji düşüncə üzərində qurur.

Kəramət Qənbərov,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti
yanında Dövlət İdarəçilik Akademiyasının
əməkdaşı

Güclü və müstəqil dövlət modeli

YENİ AZƏRBAYCAN PARTİYASININ VIII QURULTAYI

2 oktyabr 2026-cı il

“Yeni Azərbaycan Partiyasının VIII Qurultayında Prezident İlham Əliyevin çıxışı yalnız partiyanın fəaliyyətinə dair hesabat deyildi. Burada Azərbaycanın qarşıdakı mərhələdə inkişafı, təhlükəsizliyi və dövlət siyasəti ilə bağlı konkret mesajlar verildi.

Bu mesajların əsas xətti güclü və müstəqil dövlət modelidir. Sosial ödənişlərin və pensiyaların növbəti dəfə artırılması göstərir ki, iqtisadi inkişafın əsas məqsədi vətəndaş rifahının yüksəldilməsidir. Yeni dövlətin iqtisadi gücü nəticə etibarilə insanın həyatında özünü göstərməlidir. Eyni zamanda, Prezident milli təhlükəsizlik anlayışının yeni reallıqlara uyğun daha geniş çərçivədə qiymətləndirilməsinə diqqət cəhər. Bu gün təhlükəsizlik yalnız ordu və sərhədlərin qorunması deyil. İqtisadi dayanıqlıq, informasiya məkanının qorunması, ideoloji sabitlik və milli həmrəylik də dövlət təhlükəsizliyinin mühüm elementləridir. Xüsusilə informasiya müharibələrinin genişləndiyi bir dövrdə bu məsələ daha da aktuallaşır.”

N.BAYRAMLI

Heydər Əliyevin yenidən hakimiyyətə qayıtması xalqın tələbi idi...

O ağır günlərdə Azərbaycan dövlətinin taleyi qararıq, vəziyyəti ağır idi. Acı bir həqiqət ortada idi - 1918-ci ildə yaranan Xalq Cümhuriyyətinin taleyi təkrarlana bilərdi. Çünki xarici faktorlar da kənardan prosesi izləyirdi. İşğalçı Ermənistan, AXC-Müsavat hakimiyyətində təmsil olunan xainlərə dəstək verən, hətta dənizdən qorunma məqsədi bu idi - bir əsrdə Azərbaycanın əldə etdiyi ikinci müstəqilliyi də beşikdə boğmaq.

Dövlətlərin tarixində elə mərhələlər var ki, həmin dövrdə liderlik faktorı yalnız siyasi idarəçilik məqsədi kimi deyil, dövlətçiliyin taleyini müəyyən edən başlıca amil kimi meydana çıxır. Bu gün dünyanın müxtəlif bölgələrində mübahisə olunan qarşıdurmalar, siyasi qeyri-sabitlik, idarəetmə böhranları və bəzi güc mərkəzlərinin əvvəlki mövqelərini itirməsi də liderlik amilinin nə qədər mühüm olduğunu göstərir. Güclü dövlət yalnız iqtisadi və hərbi resurslarla deyil, həmin imkanları vahid məqsəd ətrafında səfərbər edə bilən siyasi iradə ilə formalaşır. Prezident İlham Əliyevin Yeni Azərbaycan Partiyasının VIII Qurultayında səsləndirdiyi mesaj bütün dünya üçün aktualdır - dövlətin inkişafında lider amilinin həlledici roluna diqqət çəkən Prezident bununla həm Azərbaycanın tarixi təcrübəsini, həm də müasir dünyanın reallıqlarını ortaya qoydu. Lider fenomeni dövlətin strateji istiqamətini müəyyənəndirən, cəmiyyəti qarşıya qoyulan məqsədlər ətrafında birləşdirən və ən mürəkkəb məqamlarda siyasi iradə nümayiş etdirən əsas qüvvədir.

Vurğulandığı kimi, Azərbaycanın müstəqillik tarixinin ən ağır mərhələlərindən biri olan 1993-cü il bunı bariz nümunəsidir. Heydər Əliyevin Bakıya qayıdışı ölkədə siyasi idarəetmənin bərpası, dövlətçilik əsaslarının möhkəmləndirilməsi və xaos təhlükəsinin aradan qaldırılması baxımından dönüş nöqtəsi oldu. Qısa müddətdə siyasi-hərbi intizamın təmin edilməsi, dövlət institutlarının fəaliyyətinin gücləndirilməsi və sosial həyatın normal ritmə qaytarılması məhz güclü liderlik və siyasi iradənin nəticəsi idi. Beləliklə, Azərbaycan təcrübəsi göstərdi ki, lider dövlətin yalnız bugününü

Müasir dövrdə ideoloji fəaliyyətin məzmunu və üsulları da yenilənməkdədir. Artıq konkretləşmiş şablonlar konar ideoloji iş prinsipi ön plana çıxır. Xüsusilə gənc nəslin informasiya ehtiyaclarının tam qarşılanması üçün vəzifələr yenilənməlidir - milli həqiqətlərin müasir kommunikasiya imkanlarından istifadə etməklə geniş audi-

Bu fikirləri “Səs” qəzetinin baş redaktoru, siyasi ekspert Bəhruz Quliyev deyib.

Ekspert bildirib ki, bütün bunlar Azərbaycanın müstəqil dövlət kimi öz qərarlarını özü verməsi məsələsi ilə birbaşa bağlıdır. Vətən müharibəsi sübutdur ki, Azərbaycan öz hərbi və iqtisadi imkanlarına arxalanaraq qarşıya qoyduğu strateji məqsədlərə nail olmaq gücündədir. Bu gün də xarici siyasətin əsas prinsipi milli maraqların qorunmasıdır.

“Düşünürəm ki, cənab Prezidentin qurultayda Heydər Əliyevin siyasi irsinə və YAP-ın yaranmasının tarixi zərurətinə verdiyi qiymət də məhz bu dövlətçilik xəttinin davamlılığı kontekstində qiymətləndirilməlidir. 1990-cı illərin əvvəllərində dövlətçiliyin ciddi təhlükələrlə üzləşdiyi mürəkkəb bir vaxtda Heydər Əliyevin hakimiyyətə qayıdışı Azərbaycanın siyasi sabitliyinin və gələcək inkişaf modelinin əsasını qoydu.

Bu gün həmin xətt yeni reallıqlar şəraitində davam etdirilir. Belə ki, sosial rifah, güclü iqtisadiyyat, milli təhlükəsizlik, hərbi qüdrət, informasiya və ideoloji dayanıqlıq, müstəqil xarici siyasət və Böyük Qayıdış bir-birini tamamlayan vahid dövlətçilik siyasətidir.

Məncə, VIII qurultayın əsas mesajı da məhz budur ki, Azərbaycan öz gələcəyini özü müəyyənəndirən, milli maraqlarını özü qoruyan və qarşısına qoyduğu strateji məqsədləri öz gücünə arxalanaraq həyata keçirən müstəqil dövlətdir.” - deyir, B.Quliyev əlavə edib.

N.BAYRAMLI

Prezident İlham Əliyevin dünyaya ünvanladığı növbəti mesajının mahiyyətində məhz bu amil dayanır - milli maraqlara xidmət edən, müstəqilliyin və suverenliyin möhkəmlənməsinə yönələn, dövlətin təməlinin dayanıqlılığını təmin edən siyasi xəttin ardıcılığını təmin edən hər bir ölkəyə uğur, qələbə və inkişaf vəd edir.

deyir, onun gələcək inkişaf trayektoriyasını da müəyyən edən əsas siyasi təməldir.

Dövlət başçısı qeyd etdi ki, Heydər Əliyevin yenidən hakimiyyətə qayıtması xalqın tələbi idi:

“Əgər Heydər Əliyev o vaxt Azərbaycanda olsaydı, heç vaxt imkan verə bilməzdi ki, Azərbaycan xalqının başına bu oyunlar açılsın. Heç vaxt imkan verməzdi ki, separatizm meyilləri Qarabağda yer alsın. Ona görə Azərbaycan xalqı bütün bunları yaxşı bilirdi və nicat yolunu ancaq Heydər Əliyevlə bağlayırdı və həmişə olduğu kimi müdriklik göstərmişdir, 1993-cü ilin oktyabr ayında Ulu Öndər Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçilmişdir. Ancaq o vaxta qədər artıq biz böyük itkilərlə üzləşmişdik - torpaq itkisi, iqtisadiyyatın tamamilə çökmüşdür. Neftlə, qazla zəngin olan ölkədə qaz qıtlığı, elektrik enerjisi qıtlığı yaranmışdır. İnflyasiya 1000 faizdən çox idi, xəzinə boş idi. AXC-Müsavat cütlüyü Ermənistan torpaqlarımızı işğal edən zaman vətəndaş müharibəsini də başlamışdır, qardaş qanı tökmüşdür. Sonra da qorxaqcasına hərəsi bir yere qaçaraq fərarilik etmişdilər. Bax, belə bir şəraitdə Azərbaycan xalqı öz taleyini öz liderinə əmanət etdi.

Ondan sonrakı dövr də çox çətin idi və sınaqlarla dolu idi. Ancaq Heydər Əliyev kimi qətiyyətli, cəsarətli dahi şəxsiyyət bütün bunların qabağında dura bilmişdi və Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün qorunmasında, Azərbaycanın parçalanmaqdan xilas edilməsində onun amili aparıcı rol oynamışdır. Həm separatçılıq, həm parçalanma təhlükələri, dövlət çevrilişinə iki cəhd, iqtisadi çətinliklər - bütün bunlar o vaxt reallıq idi”. Prezident vurğuladı ki, Azərbaycan xalqının iradəsi, Ulu Öndərə olan inamı, onun siyasi xətti bax, bütün bu uğurlu addımlara səbəb oldu.

toriyaya çatdırılması təmin olunmalıdır. Prezident İlham Əliyevin YAP-ın VIII qurultayında səsləndirdiyi mesajlardan biri də informasiya mübarizəsində ön planda yer almaq, ideoloji işdə fəallıq nümayiş etdirməkdir. Dövlət başçısı qeyd etdi ki, ideoloji işin düzgün qurulması, şablonlardan əl çəkmək, hansısa formal karakter daşıyan

YAP-ın siyasi xətti bölgə üçün böyük önəm daşıyır

Prezident İlham Əliyev: Ölkəmizin son illər ərzində uğurlu və şərəfli yolunda partiyamızın fəallığının çox böyük payı var, böyük töhfəsi var

Yeni Azərbaycan Partiyasının (YAP) VIII Qurultayı ölkənin ictimai-siyasi həyatında mühüm hadisə kimi yadda qaldı. Qurultay partiyanın təşkilatı məsələlərinin müzakirə olunduğu, ötən qurultaydan indiyə qədərki dövr üçün hesabat xarakterli tədbir olmaqla yanaşı, Azərbaycanın qarşıdakı inkişaf mərhələsinə dair mühüm mesajların səsləndirildiyi siyasi platforma kimi diqqət cəkdi. Azərbaycan Prezidenti, YAP Sədri İlham Əliyevin qurultaydakı çıxışı ölkənin gələcək inkişaf prioritetlərinin, yeni siyasi reallıqların və qarşıda dayanan vəzifələrin müəyyənəndirilməsi baxımından xüsusi əhəmiyyət daşıdı.

Dövlət başçısının çıxışında Azərbaycan-

Prezident İlham Əliyevin Yeni Azərbaycan Partiyasının VIII Qurultayında səsləndirdiyi mesaj bütün dünya üçün aktualdır - dövlətin inkişafında lider amilinin həlledici roluna diqqət çəkən Prezident bununla həm Azərbaycanın tarixi təcrübəsini, həm də müasir dünyanın reallıqlarını ortaya qoydu. Lider fenomeni dövlətin strateji istiqamətini müəyyənəndirən, cəmiyyəti qarşıya qoyulan məqsədlər ətrafında birləşdirən və ən mürəkkəb məqamlarda siyasi iradə nümayiş etdirən əsas qüvvədir.

Qələbələrımızın başlanğıc tarixi YAP-ın təsis qurultayında baş verdi

Uğurlu sabah yaratmaq üçün dünyəvi unutmamaq, tarixdən nəticə çıxarmaq vacibdir. Azərbaycanın müasir tarixi də belə dərslərlə zəngindir. Müstəqilliyin ilk illəri ölkəmiz üçün ağır sınaqlar, siyasi böhran və dövlət idarəçiliyində ciddi problemlərlə müşayiət olunurdu. Hərç-mərcilik, idarəetmə boşluq, dövlət strukturlarında özbaşınalıq, kadr siyasətində yol verilən ciddi səhvlər və siyasi xəyanətlər yenidən müstəqillik qazanmış Azərbaycanı uçurumun astanasına gətirmişdi. Paytaxtda hökm sürən xaos cəbhə xəttindəki vəziyyətlə analoji eynilik təşkil edirdi - Bakıda olduğu kimi cəbhədə də “hakimiyyət savaşı” gedirdi. Hakimiyyət uğrunda mübarizənin dövlət və milli maraqlardan üstün tutulması nəticəsində Şuşa və Laçın ermənilərə təslim edildi,

1993-cü ilin aprelində Kəlbəcər in işğalı isə ölkədə siyasi və hərbi böhranı daha da dərinləşdirdi. Boli, belə enişli, yoxuşlu tarixi yol keçən Azərbaycanı böyük imtahanlar verməli oldu - bu imtahanların nəticəsi

Ulu Öndər Heydər Əliyev tərəfindən əsası qoyulan siyasi xətt Azərbaycanın inkişafının, sabitliyinin və gələcək qələbələrini möhkəmlətməsinə yönələn, dövlətin inkişafının qorunması, ölkədə sabitliyin bərqərar edilməsi və milli maraqlara əsaslanan xarici siyasət kursunun müəyyənəndirilməsi baxımından həlledici mərhələ oldu. Həmin dövrdə Azərbaycan dünya siyasətində özünəməxsus yer tutmağa, beynəlxalq təşkilatlarla əlaqələrini genişləndirməyə başladı. Ulu Öndər Azərbaycanın üzvləşdiyi problemləri, xüsusilə Ermənistanın torpaqlarımızı işğal etməsi faktını beynəlxalq ictimaiyyətin diqqətinə çatdıraraq ölkəmizin haqq səsinin dünyada eşidilməsinə nail oldu. Məhz həmin illərdə yaradılan siyasi, iqtisadi və hərbi potensial sonrakı inkişaf üçün möhkəm baza formalaşdırdı.

Bu gün həmin siyasi kurs Prezident İlham Əliyev tərəfindən yeni tarixi reallıqlara uyğun şəkildə uğurla davam etdirilir. Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün və suverenliyinin bərpası ilə bu xətt yeni mərhələyə qədəm qoyub. Dünyanın strateji təməli bu gün Azərbaycanın regional və qlobal miqyasda daha güclü mövqelər qazanması-

nın son illərdə əldə etdiyi tarixi nailiyyətlər, ərazi bütövlüyünün və suverenliyin tam bərpasından sonra formalaşan yeni reallıqlar, ölkənin beynəlxalq mövqelərinin möhkəmlənməsi və qarşıdakı dövr üçün strateji hədəflər bir-biri ilə əlaqəli şəkildə təqdim olundu - bu isə həm də Azərbaycanın gələcək siyasi, iqtisadi və sosial inkişaf istiqamətlərini müəyyən edən siyasi proqram xarakteri daşıyırdı.

Qurultayda səslənən fikirlər göstərdi ki, Azərbaycanın qarşısında artıq yeni mərhələnin çağırışları dayanır. Əgər əvvəlki dövrlərdə əsas məqsədlər sırasında ərazi bütövlüyünün və suverenliyin bərpası dayanırdısa, yeni mərhələdə əldə olunan nəticə-

lərin qorunması, ölkənin daha da gücləndirilməsi, iqtisadi potensialın artırılması, təhlükəsizliyin təmin olunması və beynəlxalq münasibətlər sistemində Azərbaycanın rolunun genişləndirilməsi əsas prioritetlər kimi önə çıxır. Azərbaycan Prezidenti, Yeni Azərbaycan Partiyasının Sədri İlham Əliyevin Yeni Azərbaycan Partiyasının VI-II Qurultayında çıxışında bildirdi ki, Yeni Azərbaycan Partiyasının qurultayı ölkəmizin ictimai-siyasi həyatında önəmli hadisədir: “Deyə bilərəm ki, partiyamızın fəaliyyəti, qəbul edilmiş qərarlar və siyasi xətti təkcə ölkəmiz üçün yox, bölgə üçün böyük önəm daşıyır. Yeni Azərbaycan Partiyası növbəti Azərbaycanın, Cənubi Qafqazın ən böyük siyasi qüvvəsidir. Muxlifət partiyası kimi yarınsa da, 30 ildən çoxdur ki, partiyamız iqtidardadır. Ölkəmizin son illər ərzində uğurlu və şərəfli yolunda partiyamızın fəallığının çox böyük payı var, böyük töhfəsi var”.

lik bərpa edildəndən sonra, hətta ona qədər biz böyük itkilərlə üzləşmişdik. Həm torpaq itkisi, eyni zamanda, ölkəmizdə gedən xoşagəlməz proseslər faktiki olaraq Azər-

baycanı uğursuz dövlətə çevirirdi. Bir-birini əvəzləyən dırnaqarası liderlər faktiki olaraq iflic vəziyyətə düşürdü. Əz vəzifə bərcəllərini yerinə yetirə bilmirdilər və beləliklə, torpaqlarımız hissə-hissə işğal edilməyə başlamışdı. İlki növbədə, keçmiş Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayətində Azərbaycanın nəzarəti tam itirilmişdir. Ondan sonra Şuşa və Laçın rayonları 1992-ci ilin may ayında işğal altına düşmüşdür və ondan bir ay sonra AXC-Müsavat cütlüyü hakimiyyətə gəlmişdi. Yeni birbaşa onların cinayətidir. Hakimiyyətə gəlmək üçün, o vaxtki hakimiyyəti devirmək üçün məhz bu tərziyə əl atdılar, faktiki olaraq torpağı Ermənistanla təhvil verdilər və ondan sonra bizim itkilərimiz daha da böyüdü.

1993-cü ilin aprelində Kəlbəcər in işğalı faktiki olaraq Ermənistanla keçmiş Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayəti arasında böyük bir coğrafi əlaqə yaratmışdı. Beləliklə, Ermənistanın daha böyük həcmdə həm canlı qüvvə, həm silah-sursat, texnika götərilirdi. Faktiki olaraq ölkəmizin Birinci Qarabağ müharibəsindəki məğlubiyyəti məhz o vaxt baş vermişdir.”

Ulu Öndərin siyasi xətti dəyişməz olaraq qalır...

na xidmət edir. Prezident İlham Əliyevin dünyaya ünvanladığı növbəti mesajının mahiyyətində məhz bu amil dayanır - milli maraqlara xidmət edən, müstəqilliyin və suverenliyin möhkəmlənməsinə yönələn, dövlətin təməlinin dayanıqlılığını təmin edən siyasi xəttin ardıcılığını təmin edən hər bir ölkəyə uğur, qələbə və inkişaf vəd edir. Dövlət başçısı çıxışında bildirdi ki, Azərbaycan 1993-2003-cü illər ərzində faktiki olaraq beynəlxalq təcrübədən çıxdı: “Çünki o vaxt işğala moruz qala-qala bizə qarşı sanksiyalar tətbiq edilirdi. Məhz AXC-Müsavat hakimiyyətinin yarıtmaz fəaliyyəti, o cümlədən xarici siyasəti nəticəsində. 907-ci maddə düzəliş o vaxt qəbul edilmişdi və bu günə qədər tam aradan qaldırılmayıb. Biz faktiki olaraq dünyada təcavüzkar kimi təqdim olunurduq. O səviyyəsi AXC-Müsavat hakimiyyəti əlini ağdan-qaraya vurmadı ki, bunu dəyişdirsin. Yeni biz beynəlxalq təcrübədən çıxmalı iddik, öz mövqeyimizi bildirməli iddik, haqlı olduğumuzu sübut etməli iddik. Buna nə qədər vaxt lazım oldu. Nəhayət biz buna nail olduq. Beynəlxalq təşkilatlar biri-birindən sonra Azərbaycanın mövqeyini, yeni reallıqları əks etdirən qərar və qətnamələr qəbul etməyə başlamışdır -

həm BMT-nin Baş Assambleyası, həm İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı, həm ATƏT. Hətta bu gün bizə düşmənçilik edən Avropa Parlamenti - məcburən. Yeni bu, beynəlxalq təcrübədən çıxış idi. İqtisadi vəziyyəti düzəltmək üçün xarici sərmayə lazım idi. Çünki xəzinə boş idi. Sermayə olmadan heç bir ölkədə heç bir inkişaf mümkün deyil. Buna da nail oldu Ulu Öndər.

O vaxt atəşkəs hələ təzə elan edilmişdi. Ondan bir neçə ay sonra “Əsrin kontraktı” imzalandı və böyük investisiya axını gəlməyə başladı. Bütün bu dövr ərzində, eyni zamanda, dövlətçiliyin əsasları qoyuldu. Azərbaycanın ümumi inkişaf strategiyası müəyyən olundu ki, bu gün də bu strategiya bizə yol göstərir. Ulu Öndərin siyasi xətti dəyişməz olaraq qalır.

Təbii ki, illər keçdikcə taktiki və hətta strateji məqsədlər də müəyyən dərəcədə dəyişir, amma ana xətt dəyişməz olaraq qalır. Müstəqillik, dövlətçilik, iqtisadi müstəqillik, güclü hərbi potensial və öz imkanlarımızdan maksimum istifadə etmə imkanları. Yeni yığcam formada bunu təsvir etmək üçün dediyim amillər, məncə, kifayətdir”.

müzdə Azərbaycan dilində gecə-gündüz bizə qarşı təxribatlar yağdırılır. Ya da ki, Qərbi ölkələrdə, orada da Azərbaycanı andillər resurslar yaradılıb. Nə üçün? Yeni bax, bu birliyi sarsıtmaq üçün, Azərbaycanı özəllənə tabe etməyə üçün, bizi müstəqillik yolumuzdan döndərmək üçün, sonra da bizi idarə etmək üçün. Bax, budur məqsəd. Ona görə bu, fiziki təhlükəsizlik qədər önəmli səhədir və burada kim olmalıdır işin mərkəzində? Əlbəttə ki, Yeni Azərbaycan Partiyasının üzvləri”.

Pərviz SADAYOĞLU

Yeni, müasir ideoloji işlər aparılmalıdır...

tədbirlərdən əl çəkmək vaxtı gəlib çatıb: “Yeni yeni, müasir ideoloji işlər aparılmalıdır. Bizim üstünlüyümüz ondan ibarətdir ki, bəzi ölkələrdən fərqli olaraq bizə əfsanə yaratmaq lazım deyil. Bəzi ölkələrdə bəzi rəhbərlər həm keçmişdə olan bəzi nailiyyətləri öz adlarına çıxarmaq istəyirlər, yaxud da ki, tarixi təhriif edərək öz rollarını şişirtmək istəyirlər, bizə bu lazım deyil. Bizə lazımındı ki, həqiqətlər hər bir vətəndaşa çatdırılsın - bu gün çox şəxslənmiş in-

formasiya mənbələri olan bir zamanda, o cümlədən Azərbaycan dilində. Buna da fikir vermək lazımdır. Nə üçün hansısa ölkədə Azərbaycan dilində bir resurs yaradılır? Yeni bizə kömək etmək üçün? Yox, bizə qarşı təxribat etmək üçün. Xalqımızı çaşdırmaq üçün. Gənclərin beynlərini zəhərləmək üçün. Budur. Görürsünüz ki, haradasa Azərbaycan dilində resurs yaranıb, bilin ki, məqsəd odur. O faktları tapmaq üçün uzağa getmək lazım deyil, bizim böyrü-

Azərbaycan dövlətinin möhkəmlənməsində tarixi rol oynayan partiya

Bu gün Azərbaycan zirvələdədir. Ölkəmiz ümummilli məqsədlərinə doğru inamlı addımlar atır və hər sahədə böyük uğurlar qazanır. Respublikamızın qısa müstəqillik tarixində dünya üzrə orta güc dövləti səviyyəsinə yüksəlməsi hər bir azərbaycanlıda böyük qürur hissi yaradır. Prezident İlham Əliyev Yeni Azərbaycan Partiyasının (YAP) VIII Qurultayındakı

çıxışında bildirib ki, biz hamımız, əminəm ki, hər bir vətənpərvər azərbaycanlı, Azərbaycan vətəndaşı öz dövləti ilə fəxr edir. “Biz dünyada misli görünməmiş Qələbə qa-

zannmışıq. Özü də yenə də deyirəm, təkbəşinə”, - deyər dövlətimizin başçısı əla və edib.

Təbii ki, müstəqil Azərbaycan öz inkişafının indiki səviyyəsinə birdən-birə çatmayıb. Yüksəliş yolunun təməli respublikamızda 21 noyabr 1992-ci ildə yeni bir siyasi qüvvənin - Yeni Azərbaycan Partiyasının yaranması və cəmi altı aydan sonra bu partiyanın Lideri Heydər Əliyevin xalqın təkidli tələbi ilə ikinci dəfə Azərbaycanın rəhbərliyinə gəlməsi ilə qoyulub.

YAP çətin şəraitdə zərurətdən yaranıb

YAP Azərbaycan tarixinin çox çətin dönməndə yaranan partiyadır. Ötən əsrin doxsanıncı illərinin əvvəllərində XX yüzillikdə ikinci dəfə öz müstəqilliyini elan edən Azərbaycan həyatın bütün sahələrində böhran kimi səciyyələndirilən ağır çətinliklərlə üz-üzə qalmışdı. Dövlət idarəçiliyi iflic olmuşdu. İqtisadiyyat tamam çökmüşdü. Sosial sfera, əhalinin gün-güzəranı dözülməz dərəcədə ağır idi. Qeyri-legitim yolla 1992-ci ilin yazında hakimiyyətə gələn AXC - “Müsavat” iqtidarı cəmi bir il ərzində apardığı naşı siyasəti ilə ölkəni kaos, hərc-mərclik girdabına salmışdı. Ermənistanın işğalının genişlənməsi ilə yanaşı, həm də respublikada vətəndaş qarşıdurması təhlükəsi yaranmışdı. Müstəqilliyimizin itirilməsi tam real idi. Vəziyyət sağlam qüvvələrə, ziyalıları narahat edirdi. Onlar çıxış yolunu görkəmli siyasətçi Heydər Əliyevin Azərbaycanın siyasi rəhbərliyinə gəlməsində gördülər. Beləliklə, 91 nəfər

ziyalı siyasi fəaliyyət meydanına atılacaq Yeni Azərbaycan Partiyasına rəhbərlik etməyə razılıq verməsi üçün 1992-ci il oktyabrın 16-da o dövrdə Naxçıvanda yaşayıb çalışan Heydər Əliyevə müraciət etdi. Bu sənəd, əslində, bütün xalqın arzu və istəklərinin ifadəsi idi. Heydər Əliyev ziyalıları göndərdiyi 24 oktyabr 1992-ci il tarixli cavab məktubunda Yeni Azərbaycan Partiyasının yaradılmasına və ona rəhbərlik etməyə razılıq verdi. “Güman edirəm ki, müstəqil Azərbaycan dövlətinin gələcək həyatının və fəaliyyətinin əsasını təşkil edən demokratiya və siyasi plüralizm şəraitində Sizin müraciətinizdə göstərilən Yeni Azərbaycan Partiyasının yaradılması obyektiv zərurətdən doğur. Belə partiya Azərbaycanın siyasi-ictimai həyatında fəal iştirak edərək yeni,

Partiyanın Lideri Heydər Əliyevin xilaskarlıq missiyası

Müstəqil Azərbaycanın tarixində öz üzərinə böyük missiya götürən Yeni Azərbaycan Partiyası yarandıqdan sonra Heydər Əliyev qısa zamanda YAP-ı inkişaf etdirdi, Özünün dediyi kimi onu “dünün, bu günün və sabahın partiyası” səviyyəsinə yüksəltdi. Yeni Azərbaycan Partiyasının Heydər Əliyev tərəfindən müəyyənləşdirilən fəaliyyət proqramında Azərbaycanın dövlət müstəqilliyinin qorunub möhkəmləndirilməsi, ərazi bütövlüyünün təmin edilməsi, demokratik, hüquqi, dünyəvi cəmiyyət quruculuğu, əmin-amanlığa, ictimai-siyasi sabitliyə, milli həmrəyliyə, güclü və sosialyönümlü iqtisadiyyat quruculuğuna nail olunması, respublikanın beynəlxalq nüfuzunun artırılması kimi mühüm məqamlar yer alırdı. Bu ideyalar bütün cəmiyyət tərəfindən dəstəkləndi və qısa müddətdə ölkənin əksər bölgələrində Yeni Azərbaycan Partiyasının yerli təşkilatları formalaşdı. 1993-cü ilin yayında

artıq bütün xalq YAP Sədri Heydər Əliyevin Azərbaycanın siyasi hakimiyyətinə qayıtmasını tələb edirdi. Həmin dövrün çətinliklərinə yuxarıda qısa nəzər saldıq. Başqası olsaydı, həmin xaositk vəziyyətdə həyatını və karyerasını təhlükəyə atmaqdan çəkinərək suların durlumasını gözləyərdi. Ancaq söhbət Heydər Əliyevdən gedirdi. Çətinliklərlə üzləşən xalqı Ona üz tutmuşdu, güvənmişdi. O, xalqın güvənini, inamını qırmağı Özünə rəva görə bilməzdi və bilmədi də. Bakıya gəlib respublikanın idarəçilik sükanının arxasına keçməyə razılıq verdi. Heydər Əliyev 1993-cü il iyunun 9-da Naxçıvandan Bakıya gəldi və iyunun 15-də Azərbaycan Respublikası Ali Sovetinin sədri seçildi. Bir qədər sonra isə O, Milli Məclisin qərarı ilə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin səlahiyyətlərinə həyata keçirməyə başladı. Və nəhayət, 1993-cü il 3 oktyabr tarixində ölkədə keçirilən prezident seçkilərində inam-

lı qələbə qazandı. YAP Sədri, Prezident Heydər Əliyev 1993-cü il oktyabrın 10-da dövlətə və xalqa sədaqət andı içərək dövlət başçısı kimi fəaliyyətə başladı.

Heydər Əliyev bütün varlığı ilə andına sadıq qaldı. O, vaxt itirmədən Azərbaycanın sabahı, müstəqilliyimizin əbədiyaşarlığı üçün müstəsna önəm daşıyan böyük işlərin təməlini qoydu. Heydər Əliyev müstəqilliyimizi qorumaqla, ölkəni sabitliyə və inkişafa istiqamətləndirməklə böyük tarixi missiya yerinə yetirmiş oldu.

YAP yarandığı gündən bütün xalqın partiyasına çevrilmişdir, desək, əsl həqiqəti ifadə etmiş olarıq. Bunu həmin dövrdən indiyədək respublikamızda keçirilən prezident, parlament və bələdiyyə seçkilərinin nəticələri əyani şəkildə təsdiqləyir. Yeni Azərbaycan Partiyası bütün seçkilərdə fəal şəkildə iştirak edib və həmişə də qalib olub ki, bu da ona ümumxalq inamının ifadəsidir.

Mübariz FEYİZLİ

YAP islahatlar partiyasıdır!

Yeni Azərbaycan Partiyasının VIII Qurultayı ölkəmizin həyatında mühüm ictimai-siyasi hadisədir. Qurultayda Prezident, Yeni Azərbaycan Partiyasının

Sədri İlham Əliyev dərindən məzmunlu çıxış edərək partiyanın yaranma zərurətindən, keçirdiyi inkişaf yolundan və qarşıda dayanan vəzifələrdən ətraflı bəhs edib. Dövlət başçısının dediyi kimi, ilk dəfədir ki, qurultayımız Azərbaycan öz ərazi bütövlüyünü və suverenliyini tam bərpa edəndən sonra keçirilir. Xatırladaq ki, VII Qurultay 44 günlük müharibədə qazanılan şanlı zəfərdən bir neçə ay

sonra keçirilmişdi. O zaman ərazilərimiz işğaldan azad olunmuşdu, bu dəfə isə, yeni VIII Qurultay Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün və suverenliyinin tam bərpası şəraitində keçirilib.

Ümumiyyətlə, ötən dövr ərzində Ulu Öndər Heydər Əliyevin qurucusu olduğu Yeni Azərbaycan Partiyası böyük inkişaf yolu keçib. Prezident İlham Əliyev 2005-ci il martın 26-da keçirilən III Qurultayda Sədr seçildikdən sonra partiyanın həyatında yeni inkişaf mərhələsi başlandı. Xüsusilə, həyata keçirilən islahatlar partiyanın cəmiyyətimizdə mövqeyini əhəmiyyətli dərəcədə gücləndirdi. Bütövlükdə, 34 illik fəaliyyəti dövründə YAP çoxşaxəli fəaliyyət göstər-məklə yanaşı, islahatlara da böyük önəm verib. Bu islahatlar partiyanın Sədri, ölkə Prezidenti İlham Əliyevin müəyyən-ləşdirdiyi siyasi kursa uyğun olaraq davam etdirilib. Xüsusilə, 2018-ci ildə keçirilmiş prezident seçkilərindən sonra genişmiqyaslı islahatların reallaşdırılması Azərbaycanın milli gücünün artmasını təmin edib. Paralel olaraq ölkəmiz siyasəsi, iqtisadi, ictimai və diplomatik resurslarından istifadə edərək milli məqsədlərini reallaşdırır. Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün və suverenliyin bərpası bu baxımdan xüsusi qeyd edilməlidir. O cümlədən, ölkənin ictimai-siyasi həyatında yeniləşmə və müasirləşmənin təmin olunmasına yönəlik tədbirlər böyük önəm daşıyır.

Prezident İlham Əliyevin sədrliyi dövründə YAP-ın keçirilən qurultayları yeniliklərlə müşayiət olunurdu. Nəzərə alaq ki, 2021-ci ilin martında keçirilən VII Qurultayı isə islahatlar strategiyasının tərkib hissəsi kimi böyük ictimai-si-

yasi əhəmiyyətə malik oldu. VII qurultay istər partiyanın, istərsə də ictimai-siyasi münasibətlər sistemimizin tarixində mühüm bir hadisə kimi yadda qaldı. Həmin qurultayda partiya sistemində struktur dəyişikləri ilə bağlı qərarlar verildi, yeni Nizamnamə qəbul olundu. Qurultaydan sonra Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti Mehriban xanım Əliyeva partiya Sədrinin birinci müavini təyin olub. Əlbəttə, partiya da birinci müavin postunun təsis edilməsi və bu postun ölkənin Birinci vitse-prezidenti Mehriban xanım Əliyevaya həvalə olunması YAP-ın və dövlətimizin daha da güclənməsinə xidmət edən mühüm amil idi.

Eləcə də, yeni Nizamnaməyə əsasən VII qurultaydan ötən zaman müddətində təşkilatlanma işləri aparılıb, kadr və struktur dəyişiklikləri ilə əlaqədar və-cib qərarlar qəbul olub. Ən mühüm məqamlardan biri YAP İdarə Heyətinin 2021-ci il 29 dekabr tarixli iclasında 5 fəsildən ibarət və yeni reallıqların əks olunduğu Proqramın təsdiq edilməsidir. Yeni Proqramda siyasi münasibətlərin bütün strateji fəaliyyət istiqamətləri əhatə olub, siyasi dəyərlər və prinsiplər, əsas hədəflər əksini tapıb. Bu, eyni zamanda, gələcək fəaliyyət istiqamətlərini müəyyən edən sənəddir.

Onu da qeyd etmək ki, həyata keçirilən islahatlar nəticəsində YAP ölkəmizdə keçirilən prezident, parlament və bələdiyyə seçkilərində parlaq qələbələr qazanıb. Eləcə də, islahatlar YAP-ın siyasi dialoq prosesində, milli birliyin gücləndirilməsində fəal rolunun artmasını da şərtləndirib. Ötən dövrdə partiyanın beynəlxalq əlaqələri də genişləni-

Beləliklə, cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə aparılan islahatlar partiyanızda kəmiyyət və keyfiyyət baxımından mühüm nəticələri özündə ehtiva edir. Təsəvvüfi deyil ki, bu gün YAP üzvlərinin sayı 800 min nəfərə yaxındır. İlham Əliyevin VIII Qurultayda dediyi kimi, Yeni Azərbaycan Partiyası neinki Azərbaycanın, Cənubi Qafqazın ən böyük siyasi qüvvəsidir. Otuz ildən çoxdur ki, partiyanın iqtidarda olduğunu vurğulayan dövlətimizin başçısı qeyd edib: “Ölkəmizin son illər ərzində uğurlu və şəərəfli yolda partiyanızın fəallarının çox böyük payı var, böyük töhfəsi var”.

Bütün bunların fonunda əminliklə söyləmək olar ki, Ümummilli Liderimiz Heydər Əliyevin qurucusu olduğu və bu gün Prezident İlham Əliyevin rəhbərlik etdiyi Yeni Azərbaycan Partiyası bundan sonra da ölkəmizdəki siyasi proseslərin önündə addımlayacaq!

Nardar BAYRAMLI

Dövlətin prioriteti - hərbi və təhlükəsizlik məsələləri ön plandadır

Son 23 ildə hərbi xərclərimiz 58 dəfədən çox artırılıb

Prezident İlham Əliyev Yeni Azərbaycan Partiyasının (YAP) Qurultayında ölkəmizin hərbi gücünün artdığını, qarşıdakı illərdə hərbi xərclərin prioritet istiqamətlərdən biri kimi diqqətdə saxlanılacağını bildirdi. Bəyan olunduğu kimi gələn ilin dövlət büdcəsində hərbi və təhlükəsizlik məsələləri yenə də ön planda olacaq və bu sahəyə təq-

ribən 9 milyard manata yaxın vəsait ayrılması nəzərdə tutulur.

Maliyyə Nazirliyi tərəfindən bir neçə gün əvvəl Nazirlər Kabinetinə təqdim edilmiş 2027-ci ilin dövlət büdcəsi layihəsinin ilkin variantında büdcə

xərclərinin əsas parametrləri sırasında müdafiə və milli təhlükəsizlik üzrə xərclər xüsusi yer ayrılıb. Həmin xərclərin ümumi büdcə portfelində çəkisi təxminən 21 faizə bərabərdir. Xərclərin məbləği isə 8 milyard 816,4 milyon

manat təşkil edir. Həmin xərclərə ölkənin müdafiə qabiliyyətinin gücləndirilməsi, o cümlədən sərhədlərin bərpası və toxunulmazlığının təmin edilməsi, ordunun maddi-texniki təchizatının müasirləşdirilməsi, ərazilərin minalar-

dan təmizlənməsi, hərbcilərin sosial təminatının və xidmət şəraitinin yaxşılaşdırılması istiqamətində kompleks tədbirlərin və layihələrin icrası aiddir. Büdcə layihəsinin noyabr ayında parlamentdə müzakirələri zamanı xərclərin təsnifatında dəyişikliklərin edilməsi istisna edilmir, bu isə hərbi xərclərin bir qədər də artırılmasına səbəb ola bilər.

Azərbaycan hərbi xərclərini niyə artırır?

İlk növbədə, Ermənistanla sülh sazişinin paraflanmasına və sülh prosesində müsbət addımların artırılmasına baxmayaraq, tarixi həqiqətləri unutmaq olmaz. Ermənilər tarixin bütün dövrlərində nankorluq edib, xalqımız dəfələrlə faciə ilə üzləşib. Ermənilərin şirin sözlərinə, “xoş davranışlarına” aldanmaqla tarixi dövrlərdə onların arxadan alçaqcasına vurduğu zərblərin acısını unutmamışıq. Ölkəmizin bir az büdrəməsi ermənilər üçün fürsət ola bilər.

Bundan başqa, Ermənistan 44 günlük müharibədə ağır məğlubiyyətdən sonra itirdiyi hərbi potensialını artırmaq və revanşizmə məqsədilə son 5 ildir ki, millitarizasiya büdcəsi formalaşdırır. Son 5 ildə bu ölkənin hərbi xərcləri hər il təxminən 15-20 faiz artırılıb. 2021-ci ildə müdafiə xərclərini 311,7 milyard dram (638 milyon dollar) təşkiləyən Ermənistan 2022-ci ildə bu rəqəmi 345,5 milyard dram (719 milyon dollar), 2023-cü ildə bu rəqəmi 517,3 milyard drama (1,28

milyard dollar), 2024-cü ildə isə 550 milyard drama (1,38 milyard dolları), 2025-ci ildə 580 milyard drama (1,4 milyard dollar) 2026-cı ildə 600 milyard drama (1,5 milyard dollar) çatdırıb. Ermənistan genişmiqyaslı militarizasiya siyasətinə uyğun olaraq xarici yardım və qrantlar, donorların vəsaitləri hesabına davamlı silah alışırla həyata keçirir və 2027-ci ildə hərbi büdcəni artıraraq 620 milyard drama çatdırmağı planlaşdırır.

Bu reallıq Azərbaycanı da adekvat tədbirlər görməyə məcbur edir və yaranmış reallıqlar büdcə siyasətinə də yeni baxış formalaşdırır, dövlət büdcəsi post-müharibə dövrünün çağırışlarına uyğunlaşdırılır. Bu və digər amilləri nəzərə alaraq, daha ayıq olmaq, ermənilərdən 10 qat güclü olmaq başlıca məqsəddir. Hərbi qüdrəti dayanıqlı olan Azərbaycana isə ermənilərin hansısa plan qurmağa cəsarəti çatmaz.

İkinci amil dünyada gedən proseslər, müharibələrdir. Şimalda, Cənub-

da, Yaxın Şərqdə - perimetr üzrə ətrafımızda müharibələr, toqquşmalar davam edir və müharibələrin dayandırılması üçün heç bir beynəlxalq mexanizm yoxdur. “Çünki beynəlxalq hü-

quq tamamilə sıradan çıxıb. Ona əhəmiyyət verənlərin sayı kəskin azalır. Ona görə biz hər gün hazır olmalıyıq ki, istənilən hərbi təxribata cavab verək. Elə güc əldə etməliyik və bunu əldə edirik ki, heç kimin ağılına belə gəlməsin Azərbaycana qarşı hansısa təxribat törətmək”.

150 milyon manatdan 8,7 milyard manata...

Ümumilikdə, Azərbaycanın iqtisadi imkanları və maliyyə potensialı gücləndikcə büdcədə əsas hədəf xərcləri kimi müdafiə sahəsində yönəldilən vəsaitlərin həcmi davamlı olaraq son 23 ildə artırılıb. 2003-cü ildə 150 milyon manat olan hərbi xərclərin büdcədəki payı davamlı olaraq hər il artırılmaqla 2020-ci ildə 4 milyard manata çatdırılıb. Bu tarixi Zəfərin əldə edilməsində mühüm rol oynayıb.

Azərbaycanın hərbi-müdafiə xərclərinin artımı 44 günlük müharibədəki qələbədən sonra yenə də diqqətdə saxlanılmaqla büdcədə əsas xərc maddəsi kimi qalıb. Belə ki, 2021-ci ildə büdcədən ayrılan müdafiə və milli təhlükəsizlik xərclərinin məbləği 4 milyard 585 milyon manat, 2022-

ci ildə 5 milyard 84 milyon manat, 2023-cü ildə 6 milyard 54 milyard manat təşkil edib. 2024-cü ildə isə xüsusi təyinatlı alışlar üzrə xərclər istisna olmaqla, müdafiə və milli təhlükəsizlik xərcləri üzrə nəzərdə tutulmuş vəsaitlərin həcmi 6 milyard 421 milyon manat təşkil edir ki, bu da 2023-cü ilə müqayisədə 366,2 milyon manat və ya 6 faiz çoxdur. 2025-ci ilin büdcə zərfinə isə hərbi xərclərin məbləği 8 milyard 565 milyon manat təşkilənib. 2026-cı ilin dövlət büdcəsində müdafiə xərclərinin məbləği 8,7 milyard manat məbləğində təsdiq edilib.

Beləliklə, son 23 ildə hərbi xərclərimiz 58 dəfədən çox artırılıb. Bu isə Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin peşəkarlığına, hərbi arsenal və digər bütün imkanlarına görə, regionun ən güclü ordusu olmaqla yanaşı, beynəlxalq hərbi hesabatlarda ən yaxşı mövqeyə malik ordular sırasında yer almasına səbəb olub.

E.CƏFƏRLİ

Əczaçılıq sənayesinin inkişafına töhfə

“Gen Pharma Caucasus Manufacturing Operations” MMC ölkəmizin dərman idxalından asılılığını azaldacaq

Prezident İlham Əliyevin Pirallahı Sənaye Parkında açılışını etdiyi “Gen Pharma Caucasus Manufacturing Operations” MMC-nin dərman istehsalı müəssisəsi ölkəmizdə innovasiyönümlü sənaye istehsalı zəncirinin bir hissəsi kimi mühüm əhəmiyyət daşıyır. Bu sənaye obyekti qeyri-neft bölməsində yeni istehsalın bir qolu olmaqla, əczaçılıq sənayesinin inkişafına töhfə verəcək strukturlardan biri hesab olunur.

Qeyd edək ki, Pirallahı Sənaye Parkı Prezident İlham Əliyevin 2016-cı ildə imzaladığı fərmanla yaradılıb. Əsas məqsəd əczaçılıq sənayesini inkişaf etdirmək və dəstəkləmək, əczaçılıq məhsulları üzrə idxaldan asılılığı azaltmaq, əhalinin dərman vasitələrinə olan tələbatının ödənilməsində yerli istehsalın təşviqi və istehsal sahəsində məşğulluğu artırmaqdır. Pirallahı Sənaye Parkında 6 rezident qeydiyyatdan keçib. Parkın yeni rezidentlərindən olan “Gen Pharma Caucasus Manufacturing Operations” MMC-yə 2023-cü ildə rezident statusu verilib. Təsisçilər Türkiyənin “Gen İlaç ve Sağlık Ürünleri Sanayi A.Ş.” şirkəti (66 faiz), İqtisadiyyat Nazirliyinin tabeliyində Azərbaycan Biznesinin İnkişafı Fondu (ABİF) (29 faiz) və Türkiyənin “SİA Pharmaceuticals” şirkətidir (5 faiz). Ümumi dəyəri 113,9 milyon manat olan layihənin maliyyələşdirilməsində özəl investisiya ilə yanaşı, Azərbaycan Biznesinin İnkişafı Fondunun 13,2 milyon manat investisiyasından, 10 milyon manat isə güzəştli kredit vəsaitindən istifadə edilib. Sənaye Parkının rezidenti kimi müəssisə 7 milyon manatdan çox ƏDV və gömrük rüsumlarından azad olunub.

ABŞ, Yaponiya, Almaniya texnologiyaları əsasında...

Ərazisi 5,2 hektar olan müəssisənin illik istehsal gücü 60 milyon qutu dərman, o cümlədən 2,5 milyard tablet və kapsul təşkil edir. Burada kardiologiya, nevrologiya, urologiya, diabetologiya, gastroenterologiya, ağrıksicə, antibiotiklər və digər dərmanlar istehsal olunacaq. Müəssisənin inkişaf perspektivlərinə istehsalın artırılması, 5 il ərzində 500-dən artıq preparatın istehsalının ləkəşdirilməsi, daxili tələbatın maksimum dərəcədə qarşılanması və ixrac coğrafiyasının genişləndirilməsi daxildir. Zavodda ABŞ, Yaponiya, Almaniya, İsveçrə, Çin, Danimarka, İsveç və Türkiyənin aparıcı şirkətlərinin istehsalı olan avadanlıq quraşdırılıb ki, bu da yüksək beynəlxalq standartlara uyğun dərman vasitələrinin istehsalına imkan verir. Məhsulların daxili bazara satılması ilə yanaşı, Özbəkistan, Qazaxıstan, Gürcüstan və digər xarici ölkələrə ixracı da nəzərdə tutulur.

Müəssisənin fəaliyyətə başlaması Azərbaycanın əczaçılıq sənayesində yeni

inkişaf mərhələsi kimi qiymətləndirilməklə, əczaçılıq sənayesinin inkişafına və yerli istehsalın güclənməsinə töhfə verəcək. Gələcəkdə rəqəbatqabiliyyətli məhsulların istehsalı ölkəmizin ixrac imkanlarını da genişləndirəcək. Müəssisə, eyni zamanda, əczaçılıq sahəsində peşəkar kadrların hazırlanması və əməli bacarıqların inkişafı üçün baza rolunu oynayacaq. Belə ki, Qarabağ Universiteti və Azərbaycan Tibb Universiteti üçün rəsmi tədris bazası yaradılıb ki, elmtutumlu innovasiya sektorunun inkişafında mühüm rol oynayacaq.

Qeyd edək ki, Pirallahı Sənaye Parkında son illərdə yaradılan müəssisələrin fəaliyyəti mühüm əhəmiyyət daşımaqdadır. Xüsusilə də, bu parkda dərman istehsalı

Pirallahı Sənaye Parkı dərman sənayesində payını artırır

üzrə ixtisaslaşmış müəssisələlərin sayı durmadan artır. Parkda ən mühüm rezidentlərdən biri olan “Hayat Pharm” əczaçılıq şirkəti 2020-ci ildən fəaliyyətə başlamaqla dərman sənayesinin inkişafına xidmət edir. Həmin sənaye zonalarının tərkib hissəsi olan əczaçılıq sənayesi Azərbaycanda qeyri-neft iqtisadiyyatının əsas bölməsi olmaqla, ümumilikdə sənayedə əlavə dəyərin artmasına mühüm töhfə verən amillərdəndir. Bu sahə, eyni zamanda sənaye sahəsində sahibkarlıq fəaliyyətinin daha da genişləndirilməsinə səbəb olur.

Qabaqcıl texnologiyalara əsaslanan rəqəbatqabiliyyətli və innovativ sənaye sahələrinin yaradılması təmin edir. Əczaçılıq məhsullarının idxalından asılılığın azaldılmasına imkan yaradır. Əhalinin dərman vasitələrinə tələbatının ödənilməsində yerli istehsa-

rin, bioloji aktiv qida əlavələrinin, tablet, kapsul, jelatin kapsul, toz suspenziya, sirop və digər dərman məhsullarının istehsalı üzərində iş gedir. Sənaye Parkının rezidenti “R-Pharm” zavodunda üç növ insulinin - “RinGlar”, “RinFast” və “RinFast Mix” lokallaşdırılması və eyni zamanda bu preparatların ölkə daxilində satışa çıxarılması nəzərdə tutulur.

Yeni müəssisənin - “Gen Pharma Caucasus Manufacturing Operations” MMC-nin fəaliyyətə başlaması isə dərman vasitələrinin istehsalında parkın xüsusi payını artıracaq.

Hədəf yerli istehsal hesabına tələbatı təmin etməkdir

Ölkəmizdə müasir, yüksəkkeyfiyyətli və rəqəbatqabiliyyətli məhsullar istehsal edən sənaye zonaları fəaliyyət göstərir ki, bu da aparılan sənayeləşmə siyasətinə uyğun olaraq qeyri-neft iqtisadiyyatının inkişafına xidmət edir. Həmin sənaye zonalarının tərkib hissəsi olan əczaçılıq sənayesi Azərbaycanda qeyri-neft iqtisadiyyatının əsas bölməsi olmaqla, ümumilikdə sənayedə əlavə dəyərin artmasına mühüm töhfə verən amillərdəndir. Bu sahə, eyni zamanda sənaye sahəsində sahibkarlıq fəaliyyətinin daha da genişləndirilməsinə səbəb olur.

Qabaqcıl texnologiyalara əsaslanan rəqəbatqabiliyyətli və innovativ sənaye sahələrinin yaradılması təmin edir. Əczaçılıq məhsullarının idxalından asılılığın azaldılmasına imkan yaradır. Əhalinin dərman vasitələrinə tələbatının ödənilməsində yerli istehsa-

lın təşviqi edilməsini sürətləndirir. İstehsal sahəsində əhalinin məşğulluğunun artırılmasını təmin edir.

Beləliklə, ölkəmizdə istifadəyə verilən dərman zavodları və əczaçılıq müəssisələri yerli tələbatın ödənilməsi, idxaldan asılılığın minimumlaşdırılması ilə yanaşı, bu bazarda rəqəbatın genişlənməsinə təşviq etməklə, qiymətlərin aşağı düşməsinə də stimullaşdıracaq. Eyni zamanda, dərmanların keyfiyyəti ilə bağlı çətinliklərin aradan qalxmasında, ölçətanlığın təmin olunmasında mühüm rol oynayacaq.

Əczaçılıq müəssisələrinin istehsal şəbəkəsinin genişlənməsi həm də ölkəmizdə qeyri-neft sektorunun inkişafına töhfə verməklə, iqtisadiyyatın şaxələndirilməsi və idxalı əvəzləyən milli prioritetlərin reallaşmasına imkan yaradır.

E.CƏFƏRLİ

Dünya idman ictimaiyyətinin nəzərləri yenidən Azərbaycanda

Bakı növbəti mötəbər beynəlxalq yarışa - cüdo üzrə dünya çempionatına ev sahibliyi edir

Bu günlərdə Azərbaycan daha bir mötəbər beynəlxalq idman yarışmasına ev sahibliyi edir. Söhbət cüdo üzrə dünya çempionatından gedir. Oktyabrın 5-də Bakıda, Milli Gimnastika Arenasında çempionatın açılış mərasimi keçirilib. Prezident İlham Əliyev açılış mərasimində iştirak edib.

Əvvəlcə dövlətimizin başçısı Bakıda keçirilən cüdo üzrə dünya çempionatının ilk günündə qızıl medal qazanan azərbaycanlı idmançı Əhməd Yusifovla (60 kiloqram) görüşüb. Doğma Vətəndə qazandığı böyük qələbə münasibətilə idmançımızı təbrik edən dövlətimizin başçısı ona yeni uğurlar

arzulayıb. “Sən hələ gəncsən. Gələcəkdə də bir çox yarışlar olacaq. Əminəm ki, sən doğma Vətənimizin idman şöhrətini həmişə yüksəklərdə saxlayacaqsan”, - deyər Prezident İlham Əliyev bildirib.

Qeyd edək ki, Milli Gimnastika Arenasında keçirilən dünya çempionatına oktyabrın 11-də yekun vurulacaq. Beynəlxalq cüdo təqviminin ən nüfuzlu yarışında 93 ölkədən 622 cüdoçu - 335 kişi və 287 qadın mübarizə aparır.

Azərbaycanı fərdi yarışlarda 13 çəki dərəcəsinə 24 cüdoçu - 17 kişi və 7 qadın təmsil edir.

Beynəlxalq miqyasda böyük populyarlığa malik cüdo üzrə növbəti dünya çempionatına ev sahibliyi hüququnun Azərbaycana verilməsi təsadüfi deyil. Bu, beynəlxalq idman ictimaiyyətinin ölkəmizə artan inamının əyani göstəricisidir. Azərbaycan dövləti, şəxsən Prezident İlham Əliyev daim qlobal həmrəylik təşəbbüslərindən çıxış edir ki, bu da dünyada böyük təqdirə qəbul edilir. Bundan başqa, ölkəmizin müsbət reallıqları - uzunmüddətli sabitlik, cəmiyyətdəki tolerantlıq, güclü iqtisadi potensial beynəlxalq idman ictimaiyyətinin Azərbaycana artan inamını şüurlandıran amillər sırasında yer alır.

İndiyədək respublikamız Birinci Avropa Oyunlarına, IV İslam Həmrəyliyi Oyunlarına, III MDB Oyunlarına böyük uğurla ev sahibliyi etməklə bu sahədə yaxşı təcrübə qazanıb. Ötən il ölkəmizdə həmçinin ilk dəfə olaraq UFC üzrə beynəlxalq turnir keçirilib.

Ölkəmizdə ənənəvi olaraq keçirilən For-

Dünya idman ictimaiyyətinin artan inamı

mula 1 yarışa bu il də Bakının ev sahibliyi ilə uğurla baş tutdu. Hazırda isə ölkəmiz yaxın vaxtlarda Azərbaycanda ilk dəfə keçiriləcək 15 yaşadək oğlan futbolçular arasında (FIFA U-15) dünya çempionatına və festivalına, həmçinin 2027-ci ildə keçiriləcək 20 yaşadək kişi futbolçular arasında dünya çempionatına (FIFA U-20 World Cup) hazırlıq işlərini yüksək səviyyədə davam etdirir. Bütün bunlar Azərbaycanın beynəlxalq idman ictimaiyyəti ilə sıx əməkdaşlığının və ölkəmizin töhfələrinin dünyada yüksək dəyərləndirilməsinin göstəricisidir.

Azərbaycan idmançısı Əhməd Yusifovun cüdo üzrə dünya çempionatında qızıl medal qazanması azərbaycanlı idmançıların beynəlxalq səviyyəli mötəbər yarışlarda ədə etdikləri böyük uğurların davamıdır. Azərbaycan Cüdo Federasiyasının prezidenti Rəşad Nəbiyev Bakının ev sahibliyi ilə keçirilən cüdo üzrə dünya çempionatının açılış mərasimindəki çıxışında ölkəmizdə idmanın inkişafına göstərilən böyük qayğıdan bəhs edərək bildirib: “...Ölkəmizdə idmana, xüsusən də bütün bu nailiyyətlərin təməli olan cüdonun

inkişafına göstərilən diqqət və qayğının ən yüksək səviyyədə olduğunu görmək sonsuz qürur mənbəyidir. Azərbaycan Prezidenti və Milli Olimpiya Komitəsinin prezidenti İlham Əliyevin idmana göstərdiyi daimi dəstək sayəsində ölkəmiz bu gün böyük dünya yarışlarına ev sahibliyi edən, qonaqpərvərliyi və təşkilatçılıq təcrübəsi ilə tanınan möhtəşəm idman mərkəzinə çevrilib”.

Ölkəmizdə Prezident İlham Əliyevin ilk dəfə 1997-ci il 31 iyul tarixində Milli Olimpiya Komitəsinin (MOK) prezidenti seçilməsi ilə idmanın inkişafında keyfiyyətə yeni mərhələ başlayıb. MOK-un yeni rəhbərinin milli təəssübkeşliyi, perspektivli idmançılara böyük qayğı ilə yanaşması, klubların, federasiyaların maddi-texniki bazasının möhkəmləndirilməsi bütövlükdə ölkənin idman həyatında yüksəliş dalğası yaradıb. Ötən dövrdə paytaxt Bakıda və regionlarda beynəlxalq standartlara cavab və-

Beynəlxalq yarışlarda qazanılan qələbələr

rən müasir idman infrastrukturunu qurulub. Hazırda ölkəmiz idman infrastrukturunu təminatı baxımından dünyanın inkişaf etmiş ölkələrindən geri qalmır. Təkcə belə bir faktı qeyd edək ki, son 22 ildə Prezident İlham Əliyevin göstərişləri əsasında paytaxt Bakıda və regionlarda 50-dək müasir Olimpiya İdman Kompleksi tikilərək istifadəyə verilib.

Öz növbəsində geniş əhatə dairəsinə malik olan dövlət qayğısı ölkəmizdə idmanın inkişafına və bunun nəticəsi olaraq idmançılarımızın yüksək nəticələr qazanmalarına güclü stimula verir. Qürurverici haldır ki, idmançılarımızın mötəbər beynəlxalq yarışlarda qazandıqları medalların sayı ilbəil artır. 2024-cü ildə idmançılarımız beynəlxalq yarışlarda təxminən 1700 medal qazanmışdılar. 2025-ci ildə isə Azərbaycan bayrağı altında müxtəlif turnirlərə qatılan idmançılar rekord sayda - 2000-dən çox medal, o cümlədən də 600-dən çox qızıl medal qazanmağa müvəffəq olublar ki, bu da kifayət qədər böyük uğurdur.

Mübariz ABDULLAYEV

Vətən müharibəsinin 11-ci günü 7 oktyabr 2020-ci il

viziyasına müşahibə verib.

• Müdafiə Nazirliyi Ermənistan ordusunun məhv edilmiş döyüş texnikasının siyahısını açıqlayıb: sentyabrın 27-dən oktyabrın 7-dək düşmənin 250-dək tank və digər zirehli texnikası, 270-dək artilleriya, yaylım atəşli raket sistemləri, minaatanı, 60-dək hava hücumundan müdafiə vasitəsi, 11 komanda-idarəetmə və komanda-müşahidə məntəqəsi, 8 silah-sursat anbarı, 150-dək avtomobil texnikası və 1 ədəd “S-300” zenit-raket kompleksi məhv edilib.

• Müdafiə Nazirliyi Ermənistan hərbiçilərinin döyüş meydanında qoyub qaçdıqları texnikaların videogörüntüsünü paylaşılıb.

• Cəbhənin müxtəlif istiqamətlərində gedən döyüşlər zamanı Azərbaycan Ordusunun endirdiyi zərbələr nəticəsində düşmən xeyli itki verib. Müdafiə Nazirliyinin məlumatına görə, düşmənin 10-dək tankı, 6 ədəd D-20 topu, 1 ədəd “Akasiya” özü-yeriyən artilleriya qurğusu, 30-dək avtomobil texnikası və xeyli sayda canlı qüvvəsi məhv edilib. Ermənistan ordusunun 1-ci və 7-ci alayının müdafiə xətlərində yerləşən bölmələrinin bir qrup əsgəri döyüş mövqelərini özbaşına tərk edərək fərariilik ediblər.

• Ermənistan silahlı qüvvələrinin yaşayış məntəqələrini ağır artilleriya qurğularından və raket sistemlərindən intensiv atəşə tutması

Sentyabrın 27-dən oktyabrın 7-si saat 05.30-dək Ermənistan silahlı qüvvələrinin ümumi itkiləri

nəticəsində 7 oktyabr saat 18:00-a olan məlumata görə, həlak olmuş müddəli şəxslərin sayı 30-a, xəsarət alanların sayı isə 143-ə çatıb, 427 evə və 66 mülki obyektə ciddi ziyan dəyib.

• “Azərkosmos” ASC işğaldan azad olunmuş Suqovuşan ərazisinin “Azerky” peykinəldə edilmiş təsvirini yayıb.

• Prezident, Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Müdafiə Nazirliyinin Mərkəzi Komanda Məntəqəsində operativ müşavirə keçirilib.
• Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev CNN-Türk televiziyasına müşahibə verib.
• Prezident İlham Əliyev “Euronews” tele-

Dinamik və hərtərəfli münasibətlər...

Azərbaycan ilə ABŞ arasında yaxın tərəfdaşlıq əlaqələri güclənir

Azərbaycan xarici siyasət kursunu qarşılıqlı hörmət, bərabər hüquqlu əməkdaşlıq və milli maraqların uzlaşdırılması prinsipləri üzərində qurur. Bakı böyük dövlətlərlə münasibətlərində də məhz bu yanaşmanı əsas götürərək, siyasi dialoqun davamlılığını, iqtisadi tərəfdaş-

lığın genişləndirilməsini və regional təhlükəsizlik məsələlərində qarşılıqlı etimadı önə çəkir. Bu baxımdan Azərbaycan-ABŞ münasibətləri xüsusi əhəmiyyət daşıyır. İki ölkə arasında əlaqələr uzun illər ərzində müxtəlif istiqamətlər üzrə inkişaf edərək strateji əhəmiyyət daşıyan

əməkdaşlıq platformalarından birinə çevrilib.

Azərbaycanın yerləşdiyi mürəkkəb geosiyasi məkan, enerji və neqliyyat imkanları, Avropanın enerji təhlükəsizliyinə verdiyi töhfə, həmçinin regional sabitliyin təmin olunmasındakı rolu ABŞ-la münasibət-

lərin əhəmiyyətini artıran əsas amillərdəndir. Digər tərəfdən, Vaşinqtonun Cənubi Qafqazda sülh, təhlükəsizlik və kommunikasiya əlaqələrinin inkişafına diqqəti Bakı ilə dialoqun yeni məzmun qazanmasına şərait yaradır. Son illərdə Azərbaycan-ABŞ təmaslarının in-

tensivləşməsi də münasibətlərin yalnız ikitərəfli məsələlərlə məhdudlaşmadığını göstərir. Burada regional proseslər, enerji təhlükəsizliyi, neqliyyat dəhlizləri, müdafiə və təhlükəsizlik, eləcə də global çağırışlar ətrafında əməkdaşlıq imkanları ön plana çıxır.

Ceyhun Bayramov ilə Marko Rubio arasında telefon danışığı aparılıb...

Yeri gəlmişkən, oktyabrın 5-də Azərbaycanın xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov ilə ABŞ-ın Dövlət katibi Marko Rubio arasında telefon danışığı aparılıb. Xarici İşlər Nazirliyinin Mətbuat xidməti idarəsinin məlumatına görə, telefon danışığı zamanı Azərbaycan-ABŞ ikitərəfli strateji tərəfdaşlıq münasibətlərinin cari vəziyyəti və inkişaf perspektivləri, habelə Azərbaycan-Ermənistan normalaşma prosesi ilə bağlı məsələlər müzakirə edilib. 2025-ci il av-

qustun 8-də Vaşinqtonda keçirilmiş tarixi zirvə görüşündən sonra ikitərəfli münasibətlərdə strateji tərəfdaşlığın inkişafı istiqamətində əldə olunmuş mühüm irəliləyişlər qeyd olunub. Bu çərçivədə Azərbaycan və ABŞ arasında Strateji Tərəfdaşlıq Xartiyasında müəyyən edilmiş prioritet istiqamətlər üzrə işçi qruplarının fəaliyyətinin ikitərəfli əməkdaşlığın daha da dərinləşdirilməsi baxımından əhəmiyyəti vurğulanıb. Telefon danışığı zamanı Azərbaycan-

ABŞ strateji tərəfdaşlığı çərçivəsində 2026-cı ildə əldə olunmuş mühüm nəticələr, o cümlədən Bakı Enerji Həftəsi və II Azərbaycan Beynəlxalq İnvestisiya Forumu çərçivəsində enerji, karbohidrogen resurslarının kəşfiyyatı, işlənməsi və hasilatı, investisiya, rəqəmsal texnologiyalar, ticarət və digər sahələrdə imzalanmış sənədlərin ikitərəfli əməkdaşlığın praktiki məzmununu əhəmiyyətli dərəcədə genişləndirdiyi vurğulanıb. Ceyhun Bayramov Azərbaycanın sülh gündəliyinin irəlilənməsi, etimad quruculuğu və regional sabitliyin möhkəmləndirilməsi istiqamətində həyata keçirdiyi ardıcıl addımlar barədə qarşı tərəfə məlumat verib. Telefon danışığı zamanı qarşılıqlı maraq doğuran digər məsələlər ətrafında da fikir mübadiləsi aparılıb.

iki ölkə arasındakı münasibətlərin keyfiyyətə ön yeni mərhələsinin başlanğıcına çevrildi. Qeyd edək ki, Xartiya özündə bir sıra mühüm məqamları ehtiva edir - diplomatik əlaqələrin genişlənməsi, strateji iqtisadi münasibətlər sisteminin formalaşdırıl-

Vurğulandığı kimi, ikitərəfli münasibətlərdə qarşılıqlı maraqlar prinsipi əsas götürülür və enerji təhlükəsizliyi, beynəlxalq neqliyyat marşrutları, terrorizmlə mübarizə, regional sabitlik və iqtisadi əməkdaşlıq kimi amillər dialoqu daha da dərinləşdirir. Xəzər hövzəsinin enerji resurslarının dünya bazarlarına təhlükəsiz çatdırılmasında Azərbaycanın oynadığı rol, Orta Dəhlizin artan əhəmiyyəti, eləcə də Cənubi Qafqazda formalaşan yeni təhlükəsizlik arxitekturası Vaşinqtonun Bakı ilə əməkdaşlığı strateji prizmadan qiymətləndirməsinə yol açır. Bu yeni mərhələnin ən mühüm siyasi ifadəsi isə 2025-ci il avqustun 8-də Vaşinqtonda keçirilən üçtərəfli sammit olub. ABŞ Prezidenti Donald Trampın ev sahibliyi ilə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanın iştirakı ilə keçirilən görüş təkcə Azərbaycan - Ermənistan münasibətlərində deyil, həm də Bakı - Vaşinqton əlaqələrinin tarixində yeni səhifə açdı. Sammit göstərdi ki, ABŞ artıq Azərbaycanı yalnız re-

8 avqust sammiti: Bakı - Vaşinqton əlaqələrinin tarixində yeni səhifə...

gionun aparıcı dövləti kimi deyil, həm də Avrasiya məkanında sülhün, enerji təhlükəsizliyinin və neqliyyat-kommunikasiya layihələrinin əsas tərəfdaşlarından biri kimi qiymətləndirir. Məhz buna görə də Vaşinqton sammiti iki ölkə arasında münasibətləri önənəvi əməkdaşlıq forma-

tından çıxararaq daha yaxın strateji tərəfdaşlıq müstəvisinə yüksəldən mühüm siyasi dönüş nöqtəsi kimi tarixə düşüb.

Strateji Tərəfdaşlıq Xartiyası: Münasibətlərin institusional çərçivəsi

Cənubi Qafqazda formalaşan yeni sülh şəraitinin siyasi və diplomatik təsdiqi kimi dəyərləndirilən 8 avqust görüşü regionun gələcəyi baxımından da mühüm dönüş nöqtəsi kimi qiymətləndirilir. Xüsusilə, görüş zamanı imzalanan "Azərbaycan-ABŞ Strateji Tərəfdaşlıq Xartiyasının hazırlanması haqqında Strateji İşçi Qrupunun yaradılması" Anlaşma Memorandumu iki ölkə arasında məzmun etibarli ilə yüksək olan tərəfdaşlığa yeni rəng qatdı - bu sənədin imzalanması Bakı-Vaşinqton əlaqələrində mühüm ştrixləri ortaya çıxardı. Belə ki, sənədin imzalanması Azərbaycan ilə ABŞ arasında əlaqələrin yaxın tərəfdaşlıq səviyyəsinə qalxdığının göstəricisi sayılırdı -

sənədə görə, ABŞ artıq Cənubi Qafqazda sabitlik, enerji, neqliyyat, təhlükəsizlik məsələlərində məhz Bakı ilə strateji koordinasiya aparmağı prioritet saydığını bildirirdi. Eyni zamanda, iki ölkə arasındakı əməkdaşlıq institusional çərçivədə müəyyənləşdirilirdi - başqa sözlə, münasibətlərin inkişaf imkanları artıq siyasi bəyanatlarla deyil, konkret planlar, yol xəritələri və hüquqi mexanizmlərlə idarə olunacaqdı.

Bu il fevralın 10-da ABŞ-ın vitse-prezidenti Cey. Di. Vensin Bakıya səfəri çərçivəsində imzalanan Azərbaycan ilə ABŞ arasında Strateji Tərəfdaşlıq haqqında Xartiya ikitərəfli münasibətlərə yeni bir status qazandırdı. Bu sənədin imzalanması

rılması, müasir çağırışlara əsasən dialoqun daha da gücləndirilməsi ilə yanaşı, sənəd həm də Azərbaycanın Cənubi Qafqazda formalaşdırdığı yeni siyasi reallıqların beynəlxalq müstəvidə qəbulunun göstəricisi sayıla bilər. Qarabağ müharibəsində əldə olunan zəfərdən sonra regionda yaranmış geosiyasi vəziyyət Azərbaycanın suverenliyinin və ərazi bütövlüyünün tam bərpası ilə xarakterizə olunur. Xartiyanın preambulasında əksini tapan müddəalar Vaşinqtonun bu reallığı nəzərə aldığı və Bakı ilə münasibətləri yeni status və yeni əməkdaşlıq müstəvilərində inkişaf etdirmək niyyətində olduğu göstərir.

Bakı ilə Vaşinqton arasındakı yeni əməkdaşlıq modeli

Prezident Trampın son iki ilə yaxın müddətdə artıq bir neçə dəfə Prezident İlham Əliyevlə görüşməsi, fərqli kontekstlərdə müzakirələrin aparılması, Cənubi Qafqazın yeni gələcəyinin formalaşdırılması istiqamətində Azərbaycanın irəli sürdüyü strateji yol xəritəsinin dəstəklənməsi, sülhün və sabitliyin qorunmasına xidmət edən yaxınlaşmaların təqdir olunması göstərir ki, Bakı-Vaşinqton əlaqələri sağlam və dinamik xarakter daşıyır. Azərbaycanı hər zaman özünün strateji tərəfdaşı kimi xarakterizə edən rəsmi Vaşinqton əməkdaşlığın çoxşaxəli olmasında maraqlı olduğuna ortaya qoyur. Xüsusilə, enerji, karbohidrogen resurslarının kəşfiyyatı, işlənməsi

və hasilatı, investisiya, rəqəmsal texnologiyalar, ticarət və digər sahələrdə imzalanmış sənədlərin ikitərəfli əməkdaşlığa mühüm dinamika qazandırır. Bu gün Azərbaycanın geosiyasi mövqeyi, enerji təhlükəsizliyinə verdiyi töhfə, beynəlxalq neqliyyat marşrutlarının inkişafındakı rolu və regional sabitliyin təmin edilməsində nümayiş etdirdiyi məsuliyyət ABŞ üçün ölkəmizi etibarlı tərəfdaş kimi ön plana çıxarır. Bu əməkdaşlıq modeli təkcə iki ölkənin milli maraqlarına xidmət etmir, həm də Cənubi Qafqazın global iqtisadi və siyasi sistemə daha sıx inteqrasiyasına mühüm töhfə verir.

P.İSMAYILOV

Məkkə sazişi aktivləşdi

Bu ilin avqustunda yaranan Məkkə Birgə Müdafiə Sazişi aktivləşir. Belə ki, Türkiyə, Səudiyyə Ərəbistanı və Pakistan kollektiv çəkindirir-

mə mexanizmini aktivləşdirmək barədə razılığa gəliblər - hər üç ölkə təhdidlərə qarşı hazırlıqlarını, hərbi inteqrasiyanı və kollektiv imkanları-

nı gücləndirmək məqsədilə Səudiyyə Ərəbistanına razılaşdırılmış hərbi qüvvələr və imkanlar, eləcə də onların sürətli yerləşdirilməsi ilə bağlı

Üç ölkə hərbi gücünü birləşirir

addımlar atmaq barədə qərar qəbul edib. Ər-Riyadda baş tutan Türkiyə, Səudiyyə Ərəbistanı və Pakistanın Xarici İşlər nazirlikləri Məkkə Mü-

dafiə Alyansının Strateji Siyasi və Müdafiə Komitəsinin fəvqəladə iclasından sonra birgə bəyanat yayıblar.

Məkkə sazişi tərəfdaşları Səudiyyə Ərəbistanına hərbi qüvvələr yerləşdirəcək

Birgə bəyanatda bildirilib ki, 5 oktyabrda Səudiyyə Ərəbistanının paytaxtı Ər-Riyadda Məkkə Müdafiə Alyansının Strateji Siyasi və Müdafiə Komitəsinin fəvqəladə iclası keçirilib və burada üç ölkənin Səudiyyə Ərəbistanının üzvləşdiyi təhlükəsizlik inkişafı və təhdidləri müzakirə ediblər. Tərəflər hər bir dövlətin təhlükəsizliyinin üç ölkənin kollektiv təhlükəsizliyinin ayrılmaz hissəsi olduğunu vurğulayıblar. Komitə kollektiv müdafiə öhdəliklərinin dərhal yerinə yetirilməsi-nə və bu kontekstdə, tərəflərin milli qanunvericiliyinə uyğun olaraq, təhdidlərə qarşı hazırlığı, hərbi inteqra-

siyanı və kollektiv potensialı gücləndirmək üçün razılaşdırılmış müddəalar çərçivəsində Səudiyyə Ərəbistanına hərbi qüvvələr və imkanlar təmin etmək üçün tədbirlərin görülməsinə, eləcə də onların sürətli yerləşdirilməsinə çağırış edib.

Yəmən qərb sahillərinə hücum edərək Moqa limanı, Bab əl-Məndəb boğazındakı Perim adası və Dubab şəhəri üzərində nəzarəti ələ keçirmişdilər. 28 sentyabrda Yəmən parlamentini hərəkata qarşı mübarizə aparmaq üçün ümumi səfərbərliyi təsdiqləyib. Husilərin irəliləməsi fo-

Bəyanatda Məkkə və Mədinənin vurulması cəhdləri, eləcə də Səudiyyə Ərəbistanındakı şəhərlərə, mülki və iqtisadi hədəflərə davam edən hücumlar ön sırt şəkildə pislənilib və tərəfdaş ölkələrin Səudiyyə Ərəbistanının təhlükəsizliyinə və ərazi bütövlüyünə qarşı hər hansı bir hücumu və ya təhdidi qəti şəkildə rədd etdiyi qeyd olunub. Türkiyə və Pakistan Səudiyyə Ərəbistanı Silahlı Qüvvələrinin döyüş

Pakistanlı polkovnik Baş katib təyin olunub

hazırlığını və ölkənin təhlükəsizliyini, ərazi bütövlüyünü təhdid edən hücumlardan qorunmaqda nümayiş etdirdiyi peşəkarlığı, yüksək səviyyəli səriştəni yüksək qiymətləndiriblər: "Komitə iclasdan əvvəl keçirilən siyasi və hərbi məsləhətləşmələrin nəticələrini qiymətləndirərək, ona təqdim edilən təklifləri təsdiqlədi və onların Məkkə Müdafiə Alyansının kollektiv müdafiəyə və təhdidlərə birgə mübarizəyə güclü sadiqliyini əks etdirdiyini vurğuladı."

Sənəddə bildirilir ki, Məkkə Müdafiə Sazişinin öhdəliklərinin praktik

tədbirlərə çevrilməsi kollektiv müdafiəyə sadiqliyin etibarlılığını nümayiş etdirir, çəkəndirməni gücləndirir və sazişin müddəalarına uyğun olaraq üç ölkənin təhlükəsizliyini, suverenliyini, ərazi bütövlüyünü qorumaqda birlik və qətiyyət nümayiş etdirir. Bəyanata görə, komitə təqəddüdə olan pakistanlı general-polkovnik Nauman Mahmudu üç illik müddətə Baş katib təyin etmək qərarına gəlib. Tərəflər bu təyinatın alyansın inkişafına və məqsədlərinə çatmasına töhfə verəcəyinə əminliklərini bildirərək, Mahmuda yeni vəzifəsində uğurlar arzulayıblar.

Husilər Ər-Riyada hücum edir...

dəstəklənən Yəmən qüvvələrinin iştirak etdiyi daha genişmiqyaslı hücum.

Bu arada yəmənli husilər Səudiyyə Ərəbistanının paytaxtı Ər-Riyaddakı Kral Xalid Beynəlxalq Hava Limanına və Rəbihadakı "Aramco" neft emalı zavoduna ballistik raket və dronlarla hücum ediblər. Bu barədə "Əl-Cəzirə" husilərin sözcüsü Yəhya Səriyə istinadla məlumat yayıb. Hücumlar Əbhə hava limanını, Xəmis-Muşaidəki aviabazanı, eləcə də Nəcran və Cazan əyalətlərindəki bir

sıra obyektləri əhatə edib.

Xatırladaq ki, Yəməndəki münəqişə 2014-cü ildə husilərin paytaxt Sənanı ələ keçirməsindən bəri davam edir. Beynəlxalq səviyyədə tanınmış hökumət əsasən ölkənin cənubuna və şərqinə, husilər isə Sənanıya və şimal və qərbin böyük hissəsinə nəzarət edir. BMT-nin vasitəçiliyi ilə 2022-ci ildə əldə edilən atəşkəs döyüşlərə davamlı son qoymağa kömək etməyib.

SADİQ

Bosniya və Herseqovinada seçkilər...

Ölkənin Avropa İttifaqına üzvlüyünə təsir edəcəkmi?

Bosniya və Herseqovinada oktyabrın 4-də keçirilən ümumi seçkilərin ilkin nəticələri açıqlanıb. Mərkəzi Seçki Komissiyasının məlumatına görə, qeydiyyatda alınmış 3,4 milyondan çox seçiciden təxminən 1 milyon 100 min nəfəri səs verib. Seçici fəallığı 32,20 faiz təşkil edib, bununla belə Serb Respublikasında (Bosniya və Herseqovinanın iki özünüidarəetmə qurumundan biri) bu rəqəm 37,28 faizə çatıb.

Qeyd edək ki, seçkilərdə 3,4 milyondan çox seçici səsvermə hüququna malik olub. Vətəndaşlar Bosniya və Herseqovina Rəyasət Heyətinin 3 üzvünü, parlamentin müxtəlif səviyyələrinə deputatları, həmçinin Serb Respublikası Prezidentini və digər yerli nümayəndələri seçirlər. Ölkədə ümumilikdə 518 mandat uğrunda mübarizə aparılıb.

Səsvermənin nəticələrinə əsasən, Bosniya və Herseqovina Rəyasət Heyəti ilə yanaşı, ölkənin Nümayəndələr Palatasının (parlamentin aşağı palatasının) və onun iki özünüidarəetmə qurumunun qanunverici orqanlarının yeni tərkibi müəyyənəlməlidir. Müxtəlif səviyyəli hakimiyyət orqanlarında yerlər uğrunda 75 siyasi partiya, 29 koalisiya və 4 müstəqil namizəd arasında mübarizə gedib.

Serb Respublikasının prezidenti seçkilərində əsas rəqiblərə hökumətin fəaliyyətdə olan başçısı, Milorad Dodikin hakimiyyətə Sosial-Demokratlar İttifaqı tərəfindən irəli sürülmüş Savo Miniq və müxalifətçi Serb Demokratik Partiyasının namizədi Branko Blanuşa olub.

Mərkəzi Seçki Komissiyasının açıqladığı ilkin nəticələrə əsasən, Rəyasət Heyəti üzvü uğrunda bosniyalı namizədlər arasında Denis Beqiroviç, xorvat namizədlər arasında Dariyana Filipoviç, serb namizədlər arasında isə Jelka Tsviyanoviç liderdir.

Bosniyalı nümayəndə üzrə mübarizədə Denis Beqiroviç 164 369 səsle birinci yerdədir. Bakir İzetbegoviç 148 036, Semir Efendiç 110 530, Fahrudin Radonçiq isə 9 320 səs toplayıb. Xorvat nümayəndə uğrunda mübarizədə Dariyana Filipoviç 92 854 səsle liderdir. Slaven Kovaceviç 55 475, Zdenko Luçiq isə 44 345 səs əldə edib.

Serb nümayəndə üzrə seçkilərdə isə hazırda Rəyasət Heyətinin üzvü olan Jelyka Tsviyanoviç 213 812 səsle öndədir. Marinko Bojoviç 102 877,

Nebojša Vukanoviç isə 67 707 səs toplayıb. Nəticələrin hələ ilkin olduğu və qalan seçki məntəqələrinin hesablanmasıdan sonra dəyişə biləcəyi bildirilir.

Onu da bildirək ki, Milorad Dodik rəhbərlik etdiyi Müstəqil Sosial-Demokratlar Aliansının seçkilərdə qələbə qazandığını elan edib. O, partiyasının həm Bosniya və Herseqovina Rəyasət Heyətində serb nümayəndə postu uğrunda, həm də Serb Respublikası prezidentliyi uğrunda seçkilərdə qalib gəldiyini deyib.

Xatırladaq ki, seçkilər ölkədə iqtisadi artımın zəifləməsi, Avropa İttifaqına inteqrasiya prosesinin ləngiməsi və uzun müddət davam edən siyasi böhran fonunda keçirilib. Bosniya və Herseqovina 2022-ci ildə Aİ-yə namizəd statusu alıb, 2024-cü ildə isə üzvlüklə bağlı danışıqların başlanmasına razılıq verilib. Lakin məhkəmə sisteminə nəzarətin gücləndirilməsi və korrupsiyaya qarşı qanunların qəbulu kimi əsas tələblərin yerinə yetirilməsi səbəbindən faktiki danışıqlar hələ başlamayıb.

“Reuters” agentliyi beynəlxalq ekspertlərin təhlillərinə əsasən qeyd edib ki, bu seçkinin nəticələri təkcə Bosniyanın Aİ-yə inteqrasiyasına deyil, ABŞ və Rusiyanın ölkədəki təsir imkanlarına da təsir göstərə bilər. Çünki seçki uğrunda mübarizə aparən tərəflər müxtəlif beynəlxalq qütblərin tərəfdarlarıdır. Əgər yeni formalaşan hakimiyyət, parlament və digər strukturlar Brüsselin tələblərinə uyğun addımlar atmazsa, onda ölkənin Aİ-yə üzvlüyü dalana dirənəcəkdir.

Təsədüfi deyil ki, “Politico” nəşri Avropa İttifaqının dörd namizəd ölkənin üzvlük prosesini sürətləndirmək üçün mərhələli yol xəritələri hazırlaması barədə məlumat yayıb. Səhəbt Albaniya, Moldova, Ukrayna və Monteneqrodan gedir. Avropa Komissiyası tərəfindən hazırlanacaq yol xəritələrində hər bir ölkənin yerinə yetirməli olduğu tələblər və üzvlük danışıqlarının başa çatdırılması üçün mərhələlər müəyyənəldiriləcək. Həmin namizədlər sırasında Bosniya və Herseqovinanın olmaması bu ölkə üçün heç də müsbət hal deyil. Əgər yeni formalaşan hakimiyyət Aİ-nin tələblərini yerinə yetirməzsə, həmin bloka üzv olması perspektivləri aradan qalxacaq.

N.BAYRAMLI

Referendumun daxili siyasi müzakirəsinə Rusiya məsələsi də təsir göstərdi. “Le Monde” referendum ərəfəsində Moskvanın İsveçrədəki neytrallıq müzakirəsinə marağını diqqət hədəfinə çıxarmışdı. Bununla yanaşı, nəşr İsveçrədə referendum təşəbbüsünün tərəfdarları ilə Kreml arasında təşkilatlanmış əməkdaşlıq və ya birbaşa maliyyələşdirmə barədə sübut olmadığını da vurğulayırdı. Rusiyanın müəyyən siyasi nəticəyə maraqlı olması ilə həmin nəticəni təşkil etmək və ya maliyyələşdirmək arasında ciddi fərq var. Buna görə referendum ətrafında Rusiya amilini qiymətləndirərkən konkret faktlarla siyasi şərhləri bir-birindən ayırmaq lazımdır. “Reuters”-in referendum günü yaydığı materiallarda isə əsas diqqət neytrallıq qaydalarının sərbəstləşdirilməsinin NATO ilə əməkdaşlıq və Rusiyaya

qarşı sanksiyalar siyasətinə mümkün təsirlərinə yönəlmişdi. İlkən proqnozlar təşəbbüsün rədd edəcəyini göstərdi, lakin referendumun yekun qiymətləndirilməsi üçün rəsmi nəticələr əsas götürülməlidir. Beləliklə, beynəlxalq medianın yanaşmalarında da fərqli vurğular sezilir: bir tərəfdə İsveçrənin öz təhlükəsizlik modelini qorumaq məsələsi, digər tərəfdə isə Rusiyanın Avropa təhlükəsizlik sistemində təsiri və neytral dövlətlərin qarşılaşdığı yeni seçimlər dayanır. İsveçrə nümunəsi göstərir ki, XXI əsrdə neytrallığı yalnız “müharibələrə qoşulmamaq” formulu ilə izah etmək gətirdikcə çətinləşir.

İsveçrə referendumunun əhəmiyyəti bu ölkənin daxili siyasəti ilə məhdudlaşmır. Avropada Avstriya, İrlandiya, Malta və digər ölkələrin təhlükəsizlik siyasətlərində də müxtəlif formalarda

İsveçrədə neytrallıq referendumu

Dəyişən təhlükəsizlik sistemində bir dövlət bitərəfliyini necə qorumaq olar?

İsveçrədə 27 sentyabr 2026-cı il tarixində keçirilmiş referendum ölkənin neytrallıq siyasətinin gələcəyi ilə bağlı uzun müddətdir davam edən müzakirələri yeni mərhələyə çıxardı. Səsvermənin əsas mövzusu İsveçrənin neytral qalması və ya neytrallıqdan imtina etməsi deyildi. Məsələ daha konkret idi: ölkənin neytrallığı Konstitusiyada daha sərt şəkildə müəyyənəldirilməli, hərbi və müdafiə əməkdaşlığına, habelə müharibə aparən dövlətlərə qarşı sanksiyalara daha ciddi məhdudiyyətlər qoyulmalıdır mı? Bu fərq vacibdir, çünki İsveçrənin neytrallığı onun dövlətçilik modelinin mühüm hissəsidir və referendum onu ləğv etməyi deyil, hüquqi və

siyasi baxımdan necə tətbiq edilməli olduğunu müzakirəyə çıxarırdı. Əslində isə müzakirənin arxasında daha geniş sual dayanırdı: Avropada təhlükəsizlik mühiti dəyişdiyi halda klassik neytrallıq əvvəlki məzmununu saxlaya biləmi?

İsveçrənin daimi neytrallığı Avropanın XIX əsrdə formalaşmış təhlükəsizlik sisteminin məhsuludur. 1815-ci ildə keçirilmiş Vyana Konqresindən sonra böyük dövlətlər İsveçrənin daimi neytrallığını tanıdı. Bu statusun əsas məqsədi ölkəni Avropadakı hərbi qarşıdurmaların iştirakçısına çevrilməkdən qorumaq və onun ərazisini böyük dövlətlər arasında rəqabətin hərbi meydanına çevirməmək idi. La-

kin İsveçrə neytrallığı heç vaxt dünyadakı siyasi proseslərdən tam təcrid olunmaq mənasına gəlməyib. Ölkə beynəlxalq təşkilatlarda iştirak edib, diplomatik vasitəçilik həyata keçirib və müxtəlif beynəlxalq proseslərdə “yaxşı xidmətlər” göstərüb. 2002-ci ildə BMT-yə üzv olması da neytrallığın beynəlxalq əməkdaşlıqla prinsipcə ziddiyyət təşkil etmədiyini göstərdi. Beləliklə, İsveçrə modelində neytrallıq daha çox hərbi bloklardan kənarda qalmaq və müharibələrdə iştirak etməmək prinsipi kimi formalaşıb. Məsələ ondan ibarətdir ki, XXI əsrin təhlükəsizlik sistemi bu prinsiplərin tətbiqini əvvəlkindən daha mürəkkəb hala gətirib.

NATO ilə əməkdaşlıq və neytrallığın sərhədləri

İsveçrənin NATO ilə münasibətləri bu ziddiyyətin ən aydın nümunələrindən biridir. Ölkə NATO üzvü deyil, lakin 1996-cı ildən “Sülhə naminə tərəfdaşlıq” proqramında iştirak edir, Avro-Atlantik Tərəfdaşlıq Şurası çərçivəsində əməkdaşlıq edir. Bu əməkdaşlıq NATO üzvlüyü ilə eyni mənə daşımır.

İsveçrə kollektiv müdafiə öhdəliyi götürmədən müxtəlif təhlükəsizlik, təlim və müdafiə əməkdaşlığı mexanizmlərində iştirak edə bilər. Referendum təşəbbüsünün tərəfdarları ilə hökumət arasında əsas fikir ayrılıqlarından biri məhz burada meydana çıxdı. Təşəbbüs neytrallığın daha sərt konstitusion

Rusiya-Ukrayna müharibəsi neytrallıq anlayışını dəyişdirir

Bu mübahisəni xüsusilə kəskinləşdirən hadisə Rusiyanın Ukraynaya qarşı genişmiqyaslı müharibəsidir. İsveçrə 2022-ci ildən Avropa İttifaqının Rusiyaya tətbiq etdiyi sanksiyaların böyük hissəsinə qoşulub. Burada neytrallıqla bağlı klassik yanaşma ilə müasir siyasi yanaşma arasında mühüm fərq meydana çıxır: klassik baxımdan neytral dövlət müharibənin tərəflərindən birinə çevrilməməlidir, lakin iqtisadi sanksiyalar hərbi əməliyyat deyil. İsveçrə hökuməti də sanksiyaların tətbiq olunmasının ölkənin hərbi neytrallığına uyğun gəldiyini müdafiə edir. Təşəbbüs tərəfdarları isə neytrallığın daha sərt və geniş şərhini irəli sürərək müharibə aparən dövlətlərə qarşı sanksiyaların da məhdudlaşdırılmasını istəyirdilər. Bununla da neytrallıq yalnız hərbi bitərəfliyi kimi yox, iqtisadi və siyasi bitərəfliyi kimi də təqdim olunurdu. Məhz burada İsveçrə referendumunun Avropa üçün daha geniş əhəmiyyəti ortaya çıxır. Müasir münaqişələrdə hərbi, iqtisadi, texnoloji və maliyyə alətləri bir-birindən ayrılır. Dövlətin

“müharibədə iştirak etməməsi” ilə “münaqişənin nəticələrinə münasibət bildirməməsi” artıq eyni anlayış deyil. Avropada təhlükəsizlik mühitinin dəyişməsi İsveçrənin ənənəvi modelinə yeni suallar verir. Soyuq müharibədən sonrakı dövrdə neytrallıq daha çox hərbi bloklardan kənarda qalmaq üçün siyasi seçim kimi qəbul edilə bilərdi. Lakin Avropada böyük dövlətlərarası hərbi qarşıdurma ehtimalının yenidən təhlükəsizlik gündəminə qayıtması şəraitində neytral dövlətin müdafiə qabiliyyəti ayrıca əhəmiyyət qazanır. Burada paradoks yaranır: neytrallığı qorumaq üçün hərbi cəhətdən zəif olmaq məcburi deyil, əksinə, tarixən neytrallığın mühüm şərtlərindən biri öz ərazisini müdafiə edə bilmək olub. Buna görə İsveçrənin təhlükəsizlik siyasətində NATO üzvü olmadan alyans ölkələri ilə müəyyən səviyyədə əməkdaşlıq etmək məsələsi gətirdikcə daha böyük əhəmiyyət qazanır. Referendum təşəbbüsünün tərəfdarları isə başqa məntiqdən çıxış edirlər. Onların fikrincə, müdafiə və təhlükəsizlik əməkdaş-

şərhini irəli sürərək hərbi və müdafiə ittiqaqları ilə əməkdaşlığın məhdudlaşdırılmasını nəzərdə tuturdu. Federal Şura isə daha çevik yanaşmanın İsveçrəyə dəyişən təhlükəsizlik şəraitində öz müdafiə imkanlarını və beynəlxalq əməkdaşlığını qorumağa imkan verdiyi fikrini müdafiə edirdi. Bu səbəbdən mübahisə sadəcə “NATO ilə əməkdaşlıq edək, yoxsa etməyək?” sualı ətrafında deyildi. Əsas məsələ neytral dövlətin təhlükəsizlik sahəsində hansı həddə qədər əməkdaşlıq edə biləcəyinin müəyyənəldirilməsi idi.

lığının genişlənməsi İsveçrənin neytral dövlət kimi beynəlxalq statusunu tədricən zəiflədə bilər. Bu yanaşmada əsas təhlükə hərbi ittiqaqa formal üzvlükdən daha əvvəl başlayan siyasi və strateji yaxınlaşmadır. Beləliklə, mübahisənin iki tərəfi eyni anlayışı fərqli təhlükəsizlik məntiqi ilə izah edir. Bir yanaşma neytrallığı daha sərt hüquqi məhdudiyyət kimi, digər yanaşma isə dəyişən şəraitə uyğunlaşdırıla bilən təhlükəsizlik siyasəti kimi görür.

2026-cı ildə ETH Zurich-in təhlükə

kəsizlik məsələləri ilə bağlı araşdırma isə İsveçrə cəmiyyətində neytrallığın hələ də çox güclü dəstəyə malik olduğunu göstərdi. Araşdırmaya əsasən, respondentlərin 85 faizi neytrallığın qorunmasını dəstəkləyirdi. Eyni zamanda 71 faiz Rusiyaya qarşı sanksiyaları dəstəkləyir, 64 faiz isə bu sanksiyaların neytrallıqla uyğun olduğunu hesab edirdi. Bu göstəricilər cəmiyyətin mövqeyində mühüm bir xüsusiyyəti ortaya qoyur: neytrallığa yüksək dəstək avtomatik olaraq beynəlxalq siyasi proseslərdən kənarda qalmaq istəyi demək deyil. Eyni araşdırmada NATO ilə daha sıx əməkdaşlığa münasibətdə cəmiyyətin mövqeyi daha mürəkkəb görünürdü. NATO-ya üzvlük isə ayrıca və daha məhdud dəstəyə malik məsələ olaraq qalırdı. Deməli, İsveçrə cəmiyyətində iki fikir paralel mövcuddur: ölkənin neytral statusunun qorunması istəyi və təhlükəsizlik mühitində baş verən dəyişikliklərə uyğun olaraq beynəlxalq əməkdaşlığın davam etdirilməsi.

Rusiya faktoru və referendumun beynəlxalq ölçüsü

neytrallıq və ya hərbi bloklardan kənarda qalmaq məsələsi mövcuddur. Lakin İsveçrə nümunəsi xüsusilə fərqlidir, çünki burada neytrallıq həm tarixi dövlət identikliyinə, həm də müasir xarici siyasətin mühüm elementidir. Referendum ətrafında müzakirələr göstərir ki, Avropada neytrallığın gələcəyi “neytral qalmaq, yoxsa NATO-ya qoşulmaq” kimi sadə ikili seçimdən ibarət deyil. Arada çoxlu başqa model də var: hərbi ittiqaqa qoşulmamaq, lakin müdafiə əməkdaşlığını genişləndirmək; sanksiyalara qoşulmaq, lakin müharibədə iştirak etməmək; beynəlxalq təhlükəsizlik strukturları ilə əməkdaşlıq etmək, lakin kollektiv müdafiə öhdəliyi götürməmək... İsveçrənin qarşısındakı əsas məsələ də məhz bu sərhədlərin müəyyənəldirilməsidir.

İsveçrədəki referendum mahiyyət etibarilə neytrallığın ləğvinə yönəlmiş

səsvermə deyildi. Bu, neytrallığın XXI əsrdə hansı məzmununda yaşaya biləcəyi barədə siyasi və hüquqi mübahisənin növbəti mərhələsiydi. Bir tərəfdə neytrallığın daha sərt konstitusion təminatlarla qorunmasını istəyən yanaşma, digər tərəfdə isə neytrallığın dəyişən Avropa təhlükəsizlik sistemində uyğun olaraq daha çevik tətbiq edilməsini müdafiə edən mövqe vardı. Rusiya-Ukrayna müharibəsi, NATO-nun Avropadakı rolunun dəyişməsi, iqtisadi sanksiyaların geniş yayılması və Avropada müdafiə xərclərinin artması bu mübahisəni əvvəlki dövrlərdən fərqləndirir. Buna görə də İsveçrə nümunəsinin əsas sualı “neytrallıq qalacaqmı?” deyil. Daha mühüm sual budur: müasir Avropada neytral dövlət öz təhlükəsizliyini, beynəlxalq hüquqa münasibətini və diplomatik müstəqilliyini eyni vaxtda necə qoruya bilər? Bu sual yalnız İsveçrənin

yox, Avropanın təhlükəsizlik sisteminə də özünəməxsus mövqeyini qorumağa çalışan, hərbi bloklara qoşulmayan bütün neytral dövlətlərin qarşısında dayanır.

Karamet QƏNBƏROV, Beynəlxalq hüquq üzrə ekspert

“Yeni Azərbaycan” qəzetinə abunə olmaq istəyənlər aşağıdakı yayım şirkətləri ilə əlaqə saxlaya bilərlər:

“Azərpoçt” MMC PDM - 0125984955,
0552004544
“Azərmatbuatyayımı” ASC - 0124411991,
0124404694
“Səma” MMC - 0125940252, 0503336969
“PressInform” MMC - 0703400100,
0504560835

“Qaya” MMC - 0125667780, 0502352343
“Spark Press” MMC - 0503548555
“Ziya LTD” MMC - 0124977696,
0503067744

1 illik abunə - 158,40 AZN
6 aylıq abunə - 79,20 AZN

Bəzən bir insanın gününü dəyişmək üçün böyük sözlərə, bahalı hədiyyələrə və möhtəşəm jestlərə ehtiyac yoxdur. Çox zaman adi bir təbəssüm də kifayətdir. Küçədə tanımadığımız bir insanın üzündə gördüyümüz səmimi təbəssüm, yaxınlarımızdan aldığımız isti bir gülüş, hətta çətin bir anda özümüzə verdiyimiz kiçik bir təbəssüm belə

dünyaya baxışımızı bir anlıq dəyişə bilər. Çünki təbəssüm səssizdir, amma çox şey deyir. Onun dili yoxdur, amma hər kəs tərəfindən başa düşülür.

Məhz bu kiçik, lakin böyük gücə malik jestin əhəmiyyətinə diqqət çəkmək üçün hər il oktyabr 7-si Ümumdünya Təbəssüm Günü kimi qeyd olunur. Bu gün insanları daha çox gülüm-

Səssiz, amma güclü ünsiyyət

Bəzən bir təbəssüm hər şeyə yetər...

səməyə, pozitivlik yaymağa və ətrafındakı insanların həyatına kiçik də olsa, sevinc qatmağa çağırır.

Bu bayrama görə XX əsrin ortalarında ABŞ-da yaşamış rəssam Harvi Bolla borcluyuq. Rəssamın yaradıcılığı bir o qədər də diqqətəlayiq olmayıb. Tənqidçilər onun yaradıcılığından çox vaxt yan keçiblər. Onun tabloları çətin ki zamanın sınağına davam gətirə bilərdi. Amma bir gün “State Mutual Life Assurance Company of America” sığorta şirkətinin nümayəndələri şirkətin vizit kartı kimi hər hansı yadda qalan

parlaq bir rəməz düşüncə tapmaq xahişi ilə rəssama müraciət edirlər. Harvi Boll çox düşünmədən hazırda internet istifadəçilərinin bir nəfər kimi “smaylik” adlandırdıqları gülümsəyən sarı simvələri sifarişçilərə təklif edir. Bu hadisə 1963-cü ildə baş verib. İş qəbul edən sifarişçilər H.Bolla 50 dollar ödəyir və gülümsəyən simvə şəklində döş nişanı hazırlayaraq şirkətin heyətinə paylayırlar. Bu cür vizit kartının qazandığı uğur bütün gözləntiləri kölgədə qoyur. Şirkətin müştəriləri yenilikdən vəcdə gəlirlər. Cəmi bir neçə ay ərzində 10

mindən çox belə nişan hazırlanır. Gülümsəyən simvə tezliklə futbolka, beysbolka, zərf, açıqca və kibrit qutuları üzərində görünməyə başlayır. Hətta ABŞ-ın poçt idarəsi üzərində bu simvol olan marka buraxır.

Dünya Təbəssüm Günü ilk dəfə 1999-cu ildə qeyd olunub. Rəssam hesab edirdi ki, bu gün xoş vəqəta həsr olunmalıdır. Günüün devizi olan “Do an act of kindness. Help one person smile” sözləri təqribən belə tərcümə olunur: “Xeyirxah iş gör. Həç olmazsa, bir təbəssümün yaranmasına kömək et”. O vaxtdan könüllülər bu bayramı müxtəlif aksiya və fleşmoblarla qeyd edirlər.

Gülüşün insan sağlamlığına təsirləri

ABŞ-da aparılan tədqiqatlar nəticəsində gülüşün insan sağlamlığına olan faydaları müəyyənəndirilib:

- antidepressant olaraq dəyər-ləndirilən gülüş stressin orqanizmə təsirinin qarşısını alaraq sinir sistemini rahatladır;
- ağrıları yüngülləşdirir;
- yaddaşı möhkəmləndirir;
- immunitetin yüksəlməsinə yardım edən hormonların düzgün

- işləməsinə səbəb olur;
- fiziki və zehni yorğunluğu aradan qaldırır;
- gərginliyi azaldır və depressiyanı sağalda bilər;
- orqanizmin müdafiə qüvvələrini artırır;
- ürək-damar sisteminin vəziyyətini yaxşılaşdırır;
- qan təzyiqini aşağı salır;
- qanda şəkərin səviyyəsinin normallaşmasına yardım edir və s.

Təbəssüm ailədən başlayır

Məlumdur ki, insan üçün ən təhlükəsiz məkandır. Evdəki münasibət, insanların bir-birinə yanaşması, istifadə etdiyi sözlər və mimikalar ailə atmosferinə birbaşa təsir göstərir. Səhər evdən çıxarkən “Günün yaxşı keçsin” demək, axşam yorğun gələn ailə üzvünü gülümsəyərək qarşıla-

maq, uşağın kiçik uğurunu təbəssümlə qiymətləndirmək - bunların hər biri ailə daxilində emosional bağları gücləndirə bilər. Bəzən insanlar yaxınlarına sevgilərini böyük sözlərlə ifadə etməyə çalışırlar. Halbuki səmimi bir baxış və təbəssüm həmin sevgini daha sadə və təbii şəkildə çatdırır.

Uşağın emosional inkişafında valideynlərin üz ifadəsi mühüm rol oynayır. Körpə dünyanı ilk növbədə yaxınlarının münasibəti vasitəsilə tanıyır. Valideynin isti baxışı, gülümsəməsi və sakit səsi uşağa təhlükəsizlik hissi verir. Sonrakı yaşlarda da uşağın davranışına verilən müsbət emosional reaksiya onun özünəinamının formalaşmasına təsir göstərə bilər. Bu səbəbdən uşağın hər səhvinə sərt münasibət göstərmək əvəzinə, düzgün davranışını

Uşaqlar üçün təbəssümün əhəmiyyəti

görmək və onu müsbət şəkildə qiymətləndirmək daha sağlam ünsiyyət yaradır.

Təbii ki, təbəssüm həyatdakı bütün çətinlikləri həll etmir. Lakin çətinliklərə münasibətimizi, insanlarla qurduğumuz əlaqəni və gündəlik ünsiyyətimizin ab-havasını dəyişə bilər. Ən əsası isə təbəssüm insandan çox şey

tələb etmir. Bəzən bir insanın üzündə yaranan kiçik təbəssüm başqa bir insanın yaddaşında böyük yaxşılıq kimi qala bilər. Viktor Hüqonun dediği kimi, gülüş bir günəşdir, insanın üzündən qışı qovub baharı gətirir. Ömrümüz daim bahar olsun!

Yeganə BAYRAMOVA

Xəstəliklər niyə artır?

Payızın görünməyən təhlükəsi...

Payız təkcə təbiətin rəng dəyişdirdiyi mövsüm deyil. Bu fəsil həm də müxtəlif respirator infeksiyaların yenidən gündəmə gəldiyi dövrdür. Xüsusilə, qrip və digər tənəffüs yolu virusları insanların gündəlik həyatına təsir göstərir. Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının (ÜST) məlumatına görə, mövsümi qrip hər il dünyada təxminən 1 milyard yoluxma halına səbəb olur və xəstəlik xüsusilə risk qruplarında ağırlaşa bilər.

Hər öskürək qrip deyil...

Payız aylarında insanları çaşıdıran əsas məqamlardan biri də budur: burun axır, boğaz ağrıyır, öskürək başlayır. Bu zaman qrip olduğumuzu düşünürük. Halbuki eyni əlamətlərə müxtəlif viruslar səbəb ola bilər.

Rinoviruslar adi soyuqdeymənin ən geniş yayılmış növlərindəndir. Bundan başqa, respirator sinsitial virus, yəni RSV, adenoviruslar və paraqrip virusları da tənəffüs yollarının infeksiyalarına səbəb ola bilər. COVID-19-a səbəb olan SARS-CoV-2 də digər respirator viruslarla

birlikdə mövsümi xəstəlik mənzərəsində yer alır. ÜST qeyd edir ki, bu infeksiyaların əlamətləri bir-birinə bənzədiyi üçün yalnız simptomlara əsaslanaraq xəstəliyi dəqiq müəyyənəndirmək həmişə mümkün olmur.

Xüsusilə, uşaqlar arasında RSV və digər respirator viruslar daha ciddi narahatlıq yarada bilər. Kiçik yaşlı uşaqlarda tənəffüsün çətinləşməsi, sürətli nəfəsalma, qidalanmanın və maye qəbulunun azalması kimi əlamətlər müşahidə olunarsa, vəziyyətdə ciddi yanaşmaq lazımdır.

Payızda yalnız viruslardan danışmaq olmaz

İnfeksiyonistin sözlərinə görə, payız aylarında xəstəliklərin hamısı viruslarla əlaqələndirmək də doğru deyil: “Allergik rinit, astma tutmaları və bəzi xroniki tənəffüs sistemi xəstəlikləri də mövsüm dəyişdikcə kəskinləşə bilər. Temperatur dəyişməsi, evlərdə tozun artması, kif, mövsümi allergenlər və qapalı məkənlərdə havanın keyfiyyətinin pisləşməsi bəzi insanlarda burun tutulması, asqırma, öskürək və nəfəsalma çətinliyi yarada bilər. Bu əlamətlərin hər dəfə infeksiya anlamına gəlmədiyini nəzərə almaq lazımdır”.

Bu vəziyyət virusların yayılmasını asanlaşdırır

Payız gələndə insanların günün daha böyük hissəsini qapalı məkənlərdə keçirməsi xəstəliklərin yayılması üçün əlverişli şərait yaradır. Məktəblər, uşaq bağçaları, ictimai nəqliyyat, ofislər və digər insanların sıx olduğu yerlərdə bir nəfərin xəstələnməsi qısa müddətdə başqa-

larının da yoluxmasına səbəb ola bilər.

Viruslar öskürək, asqırq və tənəffüs zamanı havaya yayılan hissəciklərlə, bəzi hallarda isə çirklənmiş əllər və səthlərlə ötürülə bilər. Buna görə xəstəlik əlamətləri olan şəxsin mümkün qədər evdə qalması, otaqların havalandırılması, əllərin müntəzəm yuyulması və öskürərkən, asqırarkən ağır-burun örtülməsi mühüm qorunma tədbirləridir.

Mövzu barədə “Yeni Azərbaycan”a açıqlama verən infeksiyonist-həkim Mərdan Əliyev bildirib ki, əslində, virus infeksiyasının birbaşa səbəbi soyuq hava

deyil. Əsas səbəb virusun orqanizmə daxil olmasıdır: “Təbii ki, havanın dəyişməsi və insanların qapalı məkənlərdə daha çox vaxt keçirməsi virusların yayılması üçün əlverişli şərait yarada bilər. Üstəlik, mövsüm dəyişdikcə yuxu rejiminin pozulması, fiziki aktivliyin azalması, qidalanmanın dəyişməsi və gündəlik stress də insanın ümumi vəziyyətinə təsir göstərə bilər”.

Qeyri-adi üsullara ehtiyac yoxdur

İnfeksiyonistin sözlərinə görə, əslində, payız xəstəliklərindən qorunmaq üçün qeyri-adi üsullara ehtiyac yoxdur: “Əlləri təmiz saxlamaq, qapalı məkənləri müntəzəm havalandırmaq, xəstə insanlarla yaxın təması azaltmaq, kifayət qədər yatmaq, düzgün qidalanmaq, maye qəbulunu artırmaq və xəstəlik əlamətləri olduqda başqalarına yoluxdurmamaya üçün məsuliyyətli davranmaq kifayət qədər mühüm addımlardır. Payızın gətirdiyi rənglərdən qorxmağa ehtiyac yoxdur. Əsas məsələ mövsümün gətirdiyi xəstəlik risklərini düzgün tanımaqdır. Çünki sağlamlığın qorunması çox vaxt xəstəlik başlayandan sonra dərman axtarmaqla deyil, xəstəliyin qarşısını almaqla başlayır”.

Yeganə BAYRAMOVA

Antibiotik qripə qarşı dərman deyil

Mərdan Əliyev qeyd edib ki, payız xəstəlikləri ilə bağlı ən çox rast gəlinən yanlışlardan biri də antibiotikdən özbəşinə istifadə etməkdir: “Qrip və digər bir çox respirator infeksiyalar virus mənşəli olduğundan antibiotiklər onları müalicə etmir. Xəstəliyin səbəbi dəqiqləşdirilmədən antibiotik qəbul etmək nəinki faydasız ola, həm də antibiotiklərə davamlılıq problemini artırır. Buna görə dərman seçi-

mi həkimin qiymətləndirməsinə əsaslanmalıdır.

Qripdən qorunma yollarından biri mövsümi vaksinasiyadır. ÜST də qripə qarşı vaksinasiyanı xəstəliyin və onun ağırlaşmalarının qarşısını almaq üçün effektiv yollarından biri hesab edir. Qrip virusları daim dəyişdiyi üçün vaksinlərin tərkibi də dövr edən viruslara uyğun olaraq yenilənir. 2026-2027-ci illər üçün Şimal yarı-

kürəsinə aid qrip vaksinlərinin tərkibi də ÜST tərəfindən fevral ayında yenilənməsi tövsiyələrlə müəyyənəndirilib.

Xüsusilə, risk qruplarında olan insanların peyvənd məsələsinə həkimlə müzakirə etməsi vacibdir. Peyvənd xəstəliyin tamamilə mümkünsüz olacağına zəmanət verməyə də, ağır xəstəlik və fəsad riskinin azalmasına kömək edir”.

Təsisçi:
Yeni Azərbaycan Partiyası

Baş redaktor:
Alıqış HƏSƏNOĞLU

www.yeniazərbaycan.com
mail@yeniazərbaycan.com
Ünvan: Bakı - AZ-1000, Üzeyir Hacıbəyli - 66

Telefonlar:
493-16-94
498-19-84

İndeks: 67100
Lisensiya: N-B-317
Tiraj: 4328
Sifariş: 1299

“Kapital Bank” ASC-nin Nərimanov rayonu filialı
h/h - 33080019443900419109
kod - 200093
VÖEN - 1500486601

Qəzet “Yeni Azərbaycan”ın bilgisayar mərkəzində yığılıb, səhifələnilib və “Azərbaycan” nəşriyyatında ofset üsulu ilə çap edilib.

Qəzet 1993-cü ilin
aprel ayından nəşr olunur.
Məsul nəvbətçi:

Yeganə Bayramova